ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

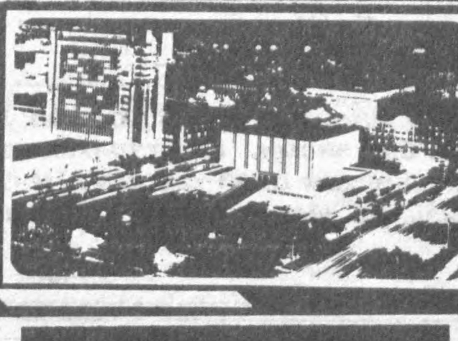

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 54 (8.789) ◆ 1996 йил 8 май, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

АЗАЛИЙ ҚАРДОШЛИК РИШТАЛАРИ МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

7 май куни Туркия Республикаси Президенти Сулаймон Демирэл расмий ташриф билан Ўзбекистонга келди

Ўзбекистон билан Туркия ўртасидаги муносабатлар қисқа давр ичида мунтазам ривожланиш тусини олди. Шу ўринда қон-қардош халқларимиз собиқ иттифоқ даврида бир-бирларидан узоқ вақт айри яшаганларини эслаш жоиз. Ўзбекистон истиқлолга эришгачгина икки халқнинг муштарак орзулари ушалди. Туркия Ўзбекистоннинг мустақиллигини биринчилардан бўлиб тан олди ва ёш давлатимизнинг жаҳон ҳамжамияти томонидан кенг эътироф этилишида саъй-ҳаракат кўрсатди. Шу даврдан бошлаб мамлакатларимиз ўртасида ўзаро дўстона, тенг манфаатдорликка асосланган ҳамкорлик алоқалари бошланди. Ўзбекистон Президентининг Туркияга ва Туркия раҳбарларининг мамлакатимизга сафарлари иқтисодий, сиёсий, маданий ва бошқа соҳалардаги алоқалар равнақига мустаҳкам пойдевор қўйди, ҳамкорликнинг ҳуқуқий асосларини яратди. Жумладан, Президент Ислом Каримовнинг 1994 йил ёзида Туркияга расмий ташрифи бу борадаги ҳаракатларнинг янада кучайишига хизмат қилди.

Бугун, Ўзбекистон ўз мустақиллигини, бозор иқтисодиёти муносабатларини мустаҳкамлаш йўлидан дадил бораётган бир пайтда мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик алоқалари яна ҳам юқори босқичга қадам қўйди. Бу даврда Туркия Ўзбекистон иқтисодиётига сармоя киритаётган давлатлар орасида алоҳида ўрин эгаллаб турибди. Мамлакатимизда 20 дан ортиқ Туркия компанияларининг ваколатхоналари, 170 дан зиёд Ўзбекистон — Туркия қўшма корхоналари фаолият кўрсатаётганини фикримизга далил сифатида келтириш мумкин. Ушбу қўшма корхоналар республикамизнинг тўқимачилик, озиқ-овқат, автомобиль саноати ривожига муносиб ҳисса қўшмоқда. Туркия қурувчиларининг пойтахтимиз кўркига кўрк қўшадиган айрим замонавий иншоотларни қураётгани ҳам алоҳида диққатга сазовор. Икки мамлакат алоқаларининг муҳим йўналишини ташкил этадиган маданий, жумладан, маориф соҳасидаги ҳамкорлик эса қардош халқлар ўртасидаги дўстлик ришталарини янада мустаҳкамлашга хизмат қилаётир.

Туркия Президенти Сулаймон Демирэлнинг мамлакатимизга бу галги ташрифини халқларимизнинг азалий қардошлик анъаналарини давом эттириш йўлидаги яна бир хайрли қадам, дея баҳолаш жоиздир. Қолаверса, Туркия Президентига йирик тадбиркорлар гуруҳи, олий ўқув юртлари раҳбарлари, савдо-саноат доираларининг вакиллари ҳамроҳ бўлиб келгани ушбу ташрифдан кўзланган мақсадлар улкан экани ва у ўзаро ҳамкорлигимиз ривожида алоҳида ўрин тутишидан дарак беради.

Шу куни Туркия ва Ўзбекистон Давлат байроқлари билан безатилган Тошкент аэропортида Туркия Президенти Сулаймон Демирэл ва унинг рафиқасига Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов рафиқаси билан пешвоз чиқди. Олий мартабали меҳмонларга ўзбекона кийинган қизлар анвойи гуллар тақдим қилишди. Автомашиналар карвони байрамона безатилган Тошкент кўчалари бўйлаб Дўрмондаги қароргоҳ сари йўл олди.

Дўрмондаги қароргоҳда Туркия Президенти Сулаймон Демирэлни расмий кутиб олиш маросими бўлди. Президентлар шоҳсупага кўтарилдилар. Туркия ва Ўзбекистон Давлат мадҳиялари янгради. Президент Сулаймон Демирэл ва Президент Ислом Каримов фахрий қоровул сафи олдидан ўтдилар.

Шундан кейин Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ва Туркия Президенти Сулаймон Демирэлнинг яккама-якка суҳбати бўлди. Унда мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни янада мустаҳкамлаш, ҳамкорлик алоқаларини ривожлантириш, шунингдек минтақавий ва халқаро муаммолар билан боғлиқ масалалар юзасидан фикр алмашилди. Ўзбекистон раҳбари Туркия Президентининг мамлакатимизга сафари муваффақиятли ўтишига тилак билдирди.

Туркия Президентининг мамлакатимизга расмий ташрифи давом этмоқда.

СУРАТДА: кутиб олиш пайти.
С. Зуфаров олган сурат.
(ЎзА).

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ХАЛҚЛАРИ БИРЛИГИГА ҲЕЧ НАРСА РАХНА СОЛОЛМАЙДИ

6 май куни Бишкекда Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон Президентлари — Ислом Каримов, Нурсултон Назарбоев, Асқар Акаевнинг навбатдаги учрашуви бўлди. Унда уч давлатлар ўртасида барпо этилган ягона иқтисодий макон бўйича шартноманинг бажарилиши, Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон Республикалари ўртасидаги ишлаб чиқариш кооперацияси, сув ва энергетика ресурсларидан биргаликда фойдаланиш масалалари муҳокама этилди.

Учрашув олдидан уч давлат раҳбарларининг холи суҳбати бўлиб ўтди.

Марказий Осиёда, хусусан, Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон давлатлари ҳудудида иқтисодий интеграцияни чуқурлаштириш мақсадида ягона иқтисодий макон барпо этилганига икки йил тўлди. Шу вақт мобайнида мазкур шартномада қатнашувчи давлатлар ўртасида иқтисодий иттифоқ асоси яратилди, иқтисодиётларни яқинлаштириш йўллари белгиланди. Ишчи кучи ва товарларнинг эркин ҳаракатланиши, келишилган ҳисоб-китоб, солиқ, божхона ва пул сиёсати ўтказиш борасида сезиларли натижаларга эришилди. Иқтисодиётларимиз, унинг баробарида халқларимиз бирбирига янада яқинлашди. Марказий Осиё ҳамкорлик банки томонидан маблағ билан таъминланадиган 53 та аниқ лойиҳани ўз ичига олувчи интеграция дастури ишлаб чиқилди ва тасдиқланди. Унга мувофиқ, қўшма ишлаб чиқариш қувватлари ва бирлашмалари ташкил этилмоқда, Марказий Осиё умумий бозори шаклланмоқда.

Мазкур дастурни ҳаётга татбиқ этишда ягона иқтисодий маконда фаолият кўрсатаётган бир қанча корхона, фирма, бирлашма ва корпорацияларнинг фаол иштирок этаётгани учрашувда мамнуният билан таъкидланди.

Шу билан бирга, мазкур давлатлар Бош вазирлари Кенгашига, Давлатлараро кенгаш ижроия қўмитасига интеграция жараёнларини янада чуқурлаштириш, Марказий Осиёдаги уч давлат иқтисодиётини босқичма-босқич яқинлаштира бориш, ишлаб чиқариш кооперацияси имкониятларидан янада самарали фойдаланиш, ўзаро фойдали меҳнат тақсимотини жорий этиш борасида қўшимча чора-тадбирлар кўриш вазифаси юклатилди. Қозоғистон, Ўзбекистон ва Қирғизистон Республикалари ўртасида ишлаб чиқариш кооперацияси тўғрисидаги ҳужжат — бу эзгу ниятларни амалга оширишда муҳим омил бўлади.

Учрашувда уч давлатнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти заҳира кучлари таркибига кирувчи тинчликни қўллаб-қувватловчи батальонини тузиш ва «Тинчлик йўлида ҳамкорлик» дастури доирасидаги машқларга тайёргарлик кўриш тўғрисидаги масала ҳам муҳокама этилди ва бу тўғридаги ҳужжат қабул қилинди.

Марказий Осиё халқлари азал-азалдан бир дарёдан сув ичади. Сув ва энергетика ресурсларидан биргаликда фойдаланиш ҳақидаги ҳужжат айнан ана шу ҳақиқатнинг яна бир карра тасдиғидир, десак хато бўлмас.

Марказий Осиёдаги уч давлат — Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон ўзи танлаган тараққиёт йўлидан бормоқда. Бу жараённинг ўзига хос ва умумий жиҳатлари ҳам талайгина. Шуни ҳисобга олиб, муайян мамлакатда кечаётган сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий жараёнлардан бу улкан ҳудудда истиқомат қилувчи халқларни огоҳ этиб туриш, қолаверса, ўзаро тажриба алмашиш мақсадида Президентлар «Марказий Осиё: интеграция муаммолари» журналини ташкил этишга қарор қилдилар.

Музокаралар сўнггида уч давлат раҳбарларининг матбуот конференцияси ўтказилди. Президентлар мазкур учрашув кун тартибига киритилган барча масалалар бўйича мавжуд муаммолар ҳал этилганини, бу борада экспертлар сидқидилдан меҳнат қилганини таъкидладилар. Ўзаро иқтисодий интеграция, ишлаб чиқариш кооперацияси жараёни изчил давом этишига ва йилдан-йилга чуқурлашиб боришига ишонч билдирилди.

Матбуот конференциясида Президент Ислом Каримов журналистларнинг саволларига жавоб қайтарар экан, жумладан, шундай деди:

— Ҳар қандай иттифоқ ёки ҳамдўстликларга қўшилиш ҳар бир давлатнинг ўз ихтиёри. Қозоғистон ва Қирғизистон тўрт давлат ўртасидаги ҳамдўстликка қўшилган экан, уларнинг бу қарорини ҳурмат қиламиз. Биз эса бу битимларга қўшила олмаслигимизни очиқ-ойдин баён этдик. Лекин ҳеч нарса, жумладан, кимнинг қандай иттифоққа қўшилгани ёки қўшилмагани ҳам, халқларимизнинг азалий бирлигига, Марказий Осиёда, аниқроқ айтадиган бўлсак, Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон иқтисодиётларини яқинлаштириш жараёнига рахна сололмайди. Биз азалий қардошлик, ҳамжиҳатлик, Марказий Осиё минтақасида тинчлик, барқарорлик ва осойишталикни мустаҳкамлаш йўлидан бораверамиз. Бу эзгу ниятимизни бугунги учрашувимиз ва унда қабул қилинган ҳужжатлар ҳам тасдиқлаб турибди.

...Учрашув сўнгида «Иссиққўл» сайёҳлик мажмуи ёнидаги «Манас маскани» хиёбонида Президентлар дўстлик ва ҳамкорлик рамзи сифатида арча дарахтлари ўтқаздилар. Арча — боқийлик рамзи. Марказий Осиё халқлари ўртасидаги дўстлик, ҳамкорлик дарахти гуллаб-яшнайверади, дейишга теран асос бор.

Президент Ислом Каримовнинг Бишкек сафарида Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, ташқи ишлар вазири А. Комилов, мудофаа вазири Р. Аҳмедов ва бошқа расмий кишилар ҳамроҳлик қилди.

Аҳмад ТОШХЎЖАЕВ,
ЎзА махсус мухбири.
Тошкент—Бишкек—Тошкент.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ИЖТИМОИЙ ТАРАҚҚИЁТИДА ТЕЛЕВИДЕНИЕ ВА РАДИОНИНГ РОЛИНИ ОШИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Демократиянинг, конституциявий тараққиётни таъминлашнинг, қонунчиликка риоя этишнинг, инсон ҳуқуқлари ва қадр-қимматини ҳимоя қилишнинг ғоят муҳим муассасаси сифатида телерадиоэшиттиришни янада ривожлантириш, шунингдек унинг республикадаги туб иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий ислоҳотларни амалга оширишга таъсирини кучайтириш мақсадида:

1. Ўзбекистон Давлат телерадиоэшиттириш компанияси жойларда ҳудудий бўлинмаларига эга бўлган Ўзбекистон Телерадиокомпанияси (Ўзтелерадио)га ўзгартирилсин.

2. Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон Телерадиокомпанияси:

Давлат телерадиоэшиттириш компаниясининг ҳуқуқий вориси, Ўзбекистонда телерадиоэшиттириш соҳасидаги мувофиқлаштирувчи орган ҳисобланади ва ўз фаолияти тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига ҳисобот бериб боради;

жамоатчиликнинг оммавий ахборотга бўлган эҳтиёжларини қондириш мақсадида маҳсулот ишлаб чиқариш, ишларни бажариш ва хизматлар кўрсатиш учун ташкил этилган юридик шахс ҳуқуқларига эга бўлган хўжалик юритувчи мустақил субъект ҳисобланади;

оммавий ахборот воситаларининг муассиси, таҳририяти, тарқатувчиси ва ношири ҳуқуқларига эга;

республика бюджетидан, шунингдек тижорат ва хўжалик фаолиятидан олинадиган маблағлар ҳисобидан маблағ билан таъминланади.

3. Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон Телерадиокомпаниясининг ҳудудий (минтақавий) бўлинмалари:

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси ва тегишли равишда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари томонидан таъсис этиладилар;

юридик шахс ҳуқуқлари билан Ўзбекистон Телерадиокомпанияси таркибига кирадилар ва ўз фаолиятини ҳудудий телерадиокомпания тўғрисидаги низомга мувофиқ амалга оширадилар;

маҳаллий ва республика бюджетларидан, шунингдек тижорат фаолиятидан тушадиган маблағлар ҳисобидан маблағ билан таъминланадилар.

4. Қуйидагилар Телерадиокомпаниянинг асосий вазифалари ва фаолиятининг йўналишлари этиб белгилансин:

ахборотларнинг мафкурадан мутлақо холи бўлишини назарда тутган ҳолда, аҳоли ҳамда жамиятнинг холисона, ҳаққоний ва хилма-хил ахборотларга бўлган эҳтиёжларини ўрганиш ва қониқтириш;

мамлакат аҳолисини, шунингдек чет эл жамоатчилигини Ўзбекистоннинг сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий-маданий ҳаётида содир бўлаётган ўзгаришлар тўғрисида кенг хабардор қилиш;

мустақил давлатни ривожлантириш ва мустаҳкамлашга жамоатчилик таъсирининг ортиб боришини таъминлаш, турли ижтимоий табақалар, сиёсий партиялар ва ҳаракатларни замонавий маданиятли жамият барпо этишнинг долзарб муаммоларини ошкора ва амалий муҳокама қилишга фаол жалб этиш;

мамлакатда конституциявий нормалар ва қонунчиликни чуқур тушунтириш, уларни рўёбга чиқаришга ва ҳуқуқий жамиятни барпо этишга ҳар томонлама кўмаклашиш;

жамоатчилик фикрининг хилма-хиллигини акс эттириш, инсоннинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясида мустаҳкамланган эътиқодлар ва инсон қадр-қиммати, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳурмат қилинишини таъминлаш;

республика ичкарисида ва унинг ташқарисида телерадиоэшиттиришларни юксак даражадаги одоб, аниқлик ва ҳаққоният мезонлари асосида ташкил қилиш ҳамда ахборотларни тарқатиш. Шафқатсизликни тарғиб қиладиган, инсон қадр-қимматини таҳқирлайдиган ёки одамларни уларнинг дини, миллий ва маданий белгиларига қараб ҳақоратлаш сифатида талқин этилиши мумкин бўлган материаллардан фойдаланишга йўл қўймаслик;

аҳолини фуқаролик жамияти қурилишига фаол жалб этиш, одамларни умуминсоний демократик қадриятлар ва миллий меросни ҳурмат қилиш, миллатлараро тотувлик ва дўстлик руҳида тарбиялаш, ёш авлодда юксак маънавий фазилатларни, Ватанга меҳр-муҳаббат ва садоқатни шакллантириш;

эркин бунёдкорлик меҳнати ва тадбиркорлик тажрибасини фаол тарғиб этиш, ижтимоий соҳага йўналтирилган бозор иқтисодиёти вазифаларини рўёбга чиқариш борасидаги энг мақбул ва муқобил йўлларни излаб топишни рағбатлантириш;

телерадиоэшиттириш соҳасида кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш, замонавий техника билан жиҳозлаш ҳамда кўрсатув ва эшиттиришларнинг илғор технологияларига ўтиш йўли билан дастурларнинг касб маҳорати даражаси ва сифатини ошириш, уларнинг жанр жиҳатдан хилма-хиллигини таъминлаш;

ҳудудий телерадиоэшиттириш бўлинмаларига амалий ёрдам бериш ва уларнинг фаолиятини мувофиқлаштириб бориш;

етакчи хорижий телерадиокомпаниялар билан ижодий ҳамкорлик қилиш, Ўзбекистонда уларнинг филиаллари ҳамда ваколатхоналари очилишига фаол кўмаклашиш.

5. Ўзбекистон Телерадиокомпанияси:

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан биргаликда, бюджетдан маблағ билан таъминлаш миқдорлари аста-секин камайтириб борилишини ҳисобга олган ҳолда, компаниянинг 2000 йилдан бошлаб ўзини ўзи пул билан таъминлашга босқичма-босқич ўтишига оид таклифларни бир ой муддатда ишлаб чиқсин ва тақдим этсин;

Молия вазирлиги ва Меҳнат вазирлиги билан биргаликда Телерадиокомпания ходимлари меҳнатини меъёрлаш ва унга ҳақ тўлашнинг илғор шаклларига, яъни ходимлар меҳнатига тўланадиган ҳақ миқдори телекўрсатув ҳамда радиоэшиттиришларнинг амалдаги ҳажмига, сифатига, жанрларига ва рейтингига боғлиқ қилиб қўйилишини кўзда тутувчи шаклларига ўтиш тўғрисидаги низомни икки ой муддатда ишлаб чиқсин ва тасдиқласин.

6. Ўзбекистон Телерадиокомпанияси, унинг корхоналари ва ташкилотлари хўжалик, реклама ҳамда бошқа фаолиятдан тушган фойдадан олинадиган солиқдан 2000 йилгача озод қилинсин ва бўшайдиган маблағлар компаниянинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга йўналтирилсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги Ўзбекистон Телерадиокомпанияси, «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси ва Молия вазирлиги билан биргаликда, етакчи хорижий телерадио ҳамда бошқа компаниялар орқали жалб этиладиган замонавий алоқа воситаларидан фойдаланган ҳолда, телевизион кўрсатувлар ва радиоэшиттиришларни мамлакатнинг барча минтақаларига тарқатиш бўйича умумдавлат дастурини икки ой муддатда ишлаб чиқсин ва Вазирлар Маҳкамасига тасдиқлаш учун киритсин.

8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси телевидение ва радиоэшиттириш Давлат қўмитасини Ўзбекистон Давлат телерадиоэшиттириш компаниясига айлантириш тўғрисида» 1992 йил 7 январдаги Фармони ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси 10 кун муддатда ушбу Фармонни амалга ошириш юзасидан қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1996 йил 7 май.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Сэр,

Жаҳон интеллектуал мулк ташкилотининг (ЖИМТ) бош директори сифатида ташкилотимиз Сизни, Сэр, Ўзбекистонда интеллектуал мулк ҳуқуқлари ҳомийси сифатида ЖИМТ олтин медали билан мукофотлашга қарор қилганини маълум қилиш менга мамнуният бахш этади.

Сиз ЖИМТ олтин медалига сазовор бўлган биринчи давлат бошлиғисиз. Бу илмий ва технологик ихтирочилик фаолиятига кўмаклашишга, шунингдек, мамлакатингизнинг ЖИМТ билан ҳамкорлигига шахсан қўшган буюк, ва ижодий ҳиссангизга билдирилган эҳтиромдир. Ўзбекистон Республикаси мустақилликка эришганидан сўнг Сиз саноат мулки тўғрисида тегишли қонун ҳужжатлари қабул қилиш, саноат мулки миллий тизимини барпо этиш ва ривожлантириш зарурлигини англаб, ЖИМТ доирасида энг муҳим халқаро шартномалар тузишда алоҳида донолик ва зийраклик кўрсатдингиз. Ташкилотимиз ўтган йили мамлакатингиз вакили Пўлат Ҳабибуллаевни ЖИМТ конференцияси раиси этиб сайлагани — бу ташкилотнинг Ўзбекистонни халқаро миқёсда таниганини ифодалайди.

Ишончим комилки, бу чора-тадбирлар эркин илмий-технологик ижод ва бозор иқтисодиётига мувофиқ маҳаллий ва хорижий ихтирочиларни қўллаб-қувватлашга, уларни, шунингдек, сармоядорларни Ўзбекистонга жалб этишга кўмаклашади.

Жаҳонга Абу Али ибн Сино, Беруний, Улуғбек ва Хоразмий сингари буюк мутафаккирларни етиштириб берган гўзал мамлакатингизга 1996 йил май ойида қиладиган ташрифимдан фойдаланиб, ЖИМТ олтин медали ва дипломини Сизга шахсан ўзим топширмоқчиман. Ўзбекистон халқига тинчлик ва равнақ, мамлакат раҳбари сифатидаги қийин ва фахрли вазифангизда катта муваффақият, интеллектуал мулк соҳасида Ўзбекистон билан бутун дунё ўртасида янада самарали ҳамкорлик тилайман.

Сэр, сизга улкан эҳтиромимни қабул айлагайсиз.

Арпад БОКШ,
ЖИМТ бош директори.

ШАҲАР ХОТИН-ҚИЗЛАР ҚЎМИТАСИ ПЛЕНУМИ

Тошкент шаҳар хотин-қизлар қўмитаси бошқарувининг кенгайтирилган пленуми бўлди. Унда шаҳар туман ҳокимларининг ўринбосарлари, маҳалла хотин-қизлар кенгаши раислари, идора ва ташкилотлар раҳбарлари қатнашди.

Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари, шаҳар хотин-қизлар қўмитасининг раиси Ф. Абдураҳимова республика Президентининг 1995 йил 2 мартдаги «Ўзбекистон Республикасининг давлат ва ижтимоий қурилишида хотин-қизларнинг ролини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармонининг бажарилиши, Тошкент шаҳрида оила ҳамда никоҳни мустаҳкамлаш, оилани ижтимоий муҳофаза қилишда хотин-қизлар қўмиталари ва бошқа жамоат ташкилотларининг ўрни ҳақида маъруза қилди.

Пленумда Бош вазир ўринбосари, республика Хотин-қизлар қўмитасининг раиси Д. Ғуломова нутқ сўзлади.

БУГУНГИ КУН «ТО» «ТО» НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

❑ Муборак Қурбон ҳайити муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти номига Иордания Ҳошимийлар Подшолигининг валиаҳди Амир Ҳасан Бин Талол, Малайзия Бош вазири Маҳатҳир Бин Муҳаммад, Фаластин Президенти Ёсир Арофат номидан самимий қутловлар олинди.

❑ Тошкентда Ўзбекистон ногиронлари жамиятининг биринчи қурултойи бўлиб ўтди.

❑ «Ўзнефтегаз» давлат акционерлик бирлашмасида Голландиянинг «Амерэн Б. В» фирмасини таништириш маросими ўтказилди.

❑ Валюта биржасида кеча бўлиб ўтган савдода 1 АҚШ долларининг қиймати 37 сўм 45 тийин даражасида қайд этилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Кеча Кремлда Россия ва Арманистон президентлари Борис Ельцин билан Левон Тер-Петросян икки томонлама ҳамкорлик масалаларини муҳокама этдилар.

❑ Кишиневда ҳарбий соҳада ўзаро ҳамкорлик қилиш юзасидан Россия — Молдова музокаралари бўлиб ўтди.

❑ Тожикистоннинг Нурек шаҳри яқинида қуролли мухолифатчилар уч автомашинага ҳужум уюштирдилар. Бунинг оқибатида олти киши ўлдирилди, тўрт киши жароҳатланди.

❑ Туркманистонда Оролни ўрганиш бўйича минтақавий илмий-ахборот маркази ташкил этилди.

❑ Озарбайжон яқинда Москвада қўлга олинган ва давлат тўнтаришига алоқадорликда айбланаётган собиқ президент Аёз Муталибовни Озарбайжонга беришни Россиядан талаб этяпти. Аёз Муталибов Россия ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимлари томонидан ушлангандан сўнг юрак хасталиги сабабли ҳозир касалхонага ётқизилган.

❑ Москва Англия фойдасига жосуслик қилган Россия фуқаросини ушлагандан сўнг Буюк Британия элчихонасининг тўққиз ходимини жосусликка алоқадорликда айблаб, мамлакатдан чиқариб юборишини эълон қилди. Лондон бунга жавобан Россия элчихонаси ходимларига худди шундай чоралар кўрилиши тўғрисида Москвани огоҳлантирди.

❑ Россиянинг Бош прокурори Юрий Скуратов 2000 йилга бориб мамлакатда жиноятчилик 2,5 бараварга ортиши ҳақида баёнот берди. 1995 йилда Россияда 2,7 миллионта жиноят расмий қайд этилган. Айни пайтда ҳар бир расмий қайд этилган жиноятга иккита қайд этилмаган жиноят тўғри келаётган экан.

❑ ФИДЕ тасарруфи остида россиялик Анатолий Карпов билан АҚШлик Гата Камский ўртасида шахмат бўйича жаҳон биринчилиги 1 июнь куни Қалмиқистоннинг пойтахти Элиста шаҳрида бошланадиган бўлди. Шахмат тожи даъвогарларини бундай жаҳон биринчиликлари тарихида энг кўп миқдордаги мукофот — 2 миллион доллар кутяпти.

ХОРИЖДА

❑ Кеча АҚШнинг Флоридадаги ҳарбий-ҳаво кучларининг «Патрик» базасида НАТОнинг «Тинчлик йўлида шериклик» дастури доирасида «Зенит-96» ҳарбий машқлари бошланди. 16 майгача давом этадиган бу машқларда кўпгина мамлакатлар зобитлари қатори ўзбекистонлик ҳарбийлар ҳам иштирок этмоқдалар.

❑ Болтиқ денгизида Германия, Норвегия, Дания ва Буюк Британия ҳарбий-денгиз кучлари иштирокида НАТО машқлари бошланди.

❑ Исроилда шу йилдан эътиборан 8 майда ғалаба байрами нишонланадиган бўлди.

❑ Гаага шаҳрида Боснияда содир этилган ҳарбий жиноятлар бўйича халқаро ҳарбий трибунал мажлиси бошланди.

❑ Рига маъмурлари ҳалок бўлган Жохар Дудаев номини шаҳар кўчаларидан бирига беришга қарор қилдилар.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ • БУГУНГИ КУН НАФАСИ • БУГУНГИ КУН НАФАСИ • БУГУНГИ КУН НАФАСИ •

Теннис

СПОРТГА ҲАВАС УЙҒОТГАН «ҲАВАС»

Аввал хабар бериб ўтганимиздек, ўтган куни Тошкентнинг «Динамо» теннис саройида бошланган «Ҳавас» анъанавий теннис мусобақаси теннисимиз тарихида ҳали бўлмаган ўзига хос беллашувлар сирасига киради. Дарҳақиқат, спортнинг бундай турига юртимизда алоҳида эътибор берилаётганлиги бежиз эмас. Чунки теннис ривожланган мамлакатларда энг оммалашган спорт турларидан ҳисобланади...

Ҳаммамизга яхши аёнки, Президентимиз ташаббуси билан икки йилдан бери «Буюк ипак йўли», «Челенжер» ва «Президент кубоги» баҳслари халқаро майдонда довруғ таратган теннисчи-ю мутахассислар томонидан юқори баҳоланмоқда. «Динамо» спорт мажмуида ҳокимлару вазирлар иштирокида бошланган мусобақа қатнашчилари қуръа асосида иккита айланма бўйича 8 та гуруҳга бўлиндилар. Ҳар икки айланма бўйича иштирокчилар финал босқичига йўлланма олиш учун кураш олиб бордилар.

Биз, «Оқшом» муштарийларини ва спорт мухлисларини «Ҳавас» теннис турнирида муваффақиятли қатнашаётган Тошкент шаҳар ҳокимининг биринчи ўринбосари Равшан Файзуллаев, шаҳар ҳокими ўринбосари Рустам Шоабдураҳмонов, «Тошшаҳарйўловчитранс» уюшмаси бошқаруви раиси Рўзи Ҳикматуллаев, Мирзо Улуғбек тумани ҳокими Шавкат Мирзиёев эришган ғалабаларидан бохабар қилиб ўтиш билан бирга турнирнинг бош соврини — Кубокдан ташқари иккинчи ва учинчи ўринни эгаллаган иштирокчилар учун махсус соврин жорий этилганидан ҳам воқиф қилмоқчимиз. Ҳар гал бўлганидек бу сафар ҳам пойтахтимиз корхоналари «Ҳавас» теннис турнирининг ҳар бир қатнашчисига антиқа совғалар улашади. Бундан ташқари турнир якунида «Ғалабага бўлган ишончи учун», «Энг чиройли ўйин учун», «Энг моҳир ўйинчига», «Энг ёш иштирокчига», «Томошабинга ёққан ўйинчи учун» деб номланувчи бир қатор совринларнинг эгалари ҳам бугун маълум бўлади.

— Турнирда ким ғолиб чиқади, — деб берган саволимизга мусобақа бош ҳаками Генрих Дашевский шундай жавоб қайтарди:

— «Ҳавас» турнирида ким ғолиб бўлишидан қатъи назар республикамизнинг қайси вилоят ва шаҳарларида теннис борасида қандай ишлар амалга оширилаётганлигининг яққол шоҳиди бўламиз. Қолаверса, бу турнирдан бош мақсад теннисни янада ривожлантиришдир. Бугун «Юнусобод» теннис мажмуида «Ҳавас» ғолиби маълум бўлади.

Дарҳақиқат, жаҳоний маданият тимсоли бўлган бундай теннис мусобақалари спортнинг ана шу турини янада оммавийлаштириш, уни мамлакатимиз бўйлаб янада кенг ёйиш йўлида дастлабки қадамлар ташлашда муҳим омил бўлади. Бундан ташқари бундай тадбирлар юртимизда соғлом авлод учун, соғлом турмуш ва баркамол ҳаёт тарзини тарғибот этишда ҳам муҳим омил бўлади.

Саид БОТИРОВ.

Футбол

«ИСТИҚЛОЛ» МАВСУМНИ ОЧДИ

Талабалар шаҳарчасидаги «Истиқлол» ўйингоҳида биринчи лига жамоалари ўртасида футбол бўйича Ўзбекистон 5-миллий чемпионатининг очилиш маросими бўлиб ўтди.

Шу куни байрамона безатилган, ишқибозлар учун барча маданий-маиший шароитлар яратилган ўйингоҳ ва унинг атрофлари ҳар бир кишига ўзгача хуш кайфият, кўтаринкилик бахш этарди.

Собир Раҳимов туман ҳокими К. Тошпўлатов барча йиғилганларни янги мавсумнинг очилиши билан қутлагач, туман ижодиёт маркази «Гулруҳ» дастасининг раққосалари майдонга тушиб ажиб миллий рақслари билан тадбирга байрамона руҳ бахш этишди. Сўнг жамоалар ўйинчилари, раҳбарларига ҳомийлар томонидан ажратилган совғалар топширилди.

Жамоа сардорлари чемпионат байроғини кўтаришгач, футбол бўйича Ўзбекистон Республикаси 5-миллий биринчилиги 1-лига жамоалари бўлмиш «Истиқлол» (Тошкент) ва Наманган вилоятининг «Бахт» командалари ўртасида қизиқарли футбол беллашуви бошланиб кетди. Ўйин тугашига саноқли дақиқалар қолганида «Истиқлол» жамоаси жарима тўпини қойиллатиб бажарганидан сўнг кескин баҳс 3:2 ҳисобида майдон эгалари фойдасига ҳал бўлди.

Ҳасан АБДУНАЗАРОВ.

Эртага—Ғалаба куни байрами

1945—1996

Уруш йиллари — Ўзбекистон тарихининг узвий бир қисми. Биз тарихимиздан бирор саҳифани ҳам олиб ташламаймиз. Бу тарих — бизники, уни унутишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ.

Ислом КАРИМОВ.

ФАХРИЙЛАР ДОИМИЙ ЭЪЗОЗДА

Мамлакатимизда уруш ва меҳнат фахрийлари доимий эъзозда. Ёш мустақил давлатимиз ўтиш даврининг қийинчиликларини бошидан кечираётган бўлишига қарамасдан уруш иштирокчилари ва уруш ортида меҳнат қилганларга алоҳида иззат-икром кўрсатишга катта аҳамият беряпти. Президентимиз Фармонига биноан улар Ғалабанинг 50 йиллиги юбилей медали, шунингдек «Жасорат» ва «Шуҳрат» медаллари билан мукофотландилар. Президентимизнинг куни кеча «Ғалаба куни байрами муносабати билан иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларини рағбатлантириш тўғрисида» қабул қилган Фармони ҳам ғамгўрликнинг яна бир ёрқин далилидир. Ҳукумат томонидан 1994 йил 22 июлда қабул қилинган қарорда ҳам 1995 йил юбилей тадбирларини ўтказишда уруш ва меҳнат фахрийларини ижтимоий ҳимоя қилишга қаратилган муҳим чора-тадбирлар кўзда тутилган эди.

Энг муҳтож уруш иштирокчилари, уруш ортида меҳнат қилганлар, ҳалок бўлганлар оилаларига моддий ёрдам кўрсатиш мақсадида махсус ҳисоб очилган.

Ҳар йили Наврўз байрами кунларида ҳам ўнлаб фахрийларга совғалар тарқатилади, моддий ёрдам кўрсатилади. Ҳар бир туманда 9 май байрами кенг нишонланиб, уруш фахрийларига иззат-икром кўрсатиляпти.

Маълумки, Республикамиз Президентининг Фармонига мувофиқ 9 май мамлакатимизда умумхалқ байрами сифатида нишонланмоқда. Уруш ва меҳнат фахрийларига иттифоқ даврида берилган имтиёзларга яна қўшимча имтиёзлар белгиланган. Шу ўринда уруш иштирокчиларининг квартиралари хусусийлаштирилганлиги, телефонлаштирилганлиги, жамоат транспортида бепул юришларини эслаб ўтиш жоиздир. Шунингдек, маиший хизмат ҳақини 50 фоиз миқдорида, фронторти меҳнатчилари эса 30 фоиз миқдорида кам тўлайдилар. Дори-дармонлар ярим баҳода берилади.

Уруш даврида фронтга кетган эркаклар ўрнини кексалар, аёллар ва 11-17 ёшгача бўлган болалар эгаллаганлиги маълум. Шу тоифадаги фуқаролар ҳам ғамхўрлик билан қуршаб олинаётгани учун Президентимиз ва давлатимизга миннатдорчилик билдирсак арзийди.

Шу кунларда шаҳримиз туманларида байрам тантаналари авж олмоқда. Пойтахтимизда яшовчи ҳар бир уруш қатнашчиси ана шу тантаналардан четда қолмасликлари керак. Чунки бу байрам халқимизнинг минглаб фарзандларининг жасорати, мардлиги, минглаб қурбонлар, фидойи халқимизнинг улкан меҳнати эвазига эришилган ғалаба байрами, муқаддас байрамдир.

Толиб СОДИҚОВ,
Тошкент шаҳар уруш ва меҳнат фахрийлари кенгашининг раиси.

Ғалабани яқинлаштирганлар

БУРЧИГА СОДИҚ ИНСОН

Иккинчи жаҳон урушининг тамом бўлганига ҳам 50 йилдан ошди. Тўплар, ўқларнинг даҳшатли овозлари ўчди. Аммо уруш урушлигини қилди. У қанчадан-қанча тинч одамларнинг ёстиғини қуритиб, гўдакларни ота-онасидан маҳрум қилди. Уруш қатнашчилари бугун сафимизда тобора сийраклашиб бормоқда. 30 йилдан ортиқ ҳаётини ички ишлар ходими сифатида ўтказиб, бугун карилик гаштини сураётган Ислом ота Раҳимов ҳам ана шу қирғинбарот жангларнинг шоҳиди бўлган.

— Ҳаётимнинг энг навқирон чоғлари фронтда кечди, — деб ҳикоя қила бошлайди у бизга. — Жангу жадал ва жанговар ишлар билан ўтган етти йилнинг ҳар бири бир умрга тенглашади.

Мени 1939 йили ҳарбий хизматга чақиришди. Житомир шаҳрида ўз хизмат бурчимни адо этиб 2 йилни ўтказиб, энди она шаҳрим Тошкентга қайтай деб турганимда, 1941 йил 22 июнда фашистлар Германияси тўсатдан уруш бошлади. Урушга пухта ва узоқ вақт тайёргарлик кўрган душманнинг кескин ҳужумларидан кейин қўшинларимиз эгаллаб турган жойларини ташлаб орқага чекинишга мажбур бўлишди. Душманлар кўп шаҳарларни босиб олди. Жумладан Украина ва Белоруссиянинг анча қисмини босиб олди. Бизнинг қисмимизни Сталинград мудофаасига ташлашди. Сталинград шаҳрининг мудофаа жиҳатдан қандай стратегик аҳамиятга эга эканлигини душман яхши биларди.

Шаҳар ва унинг атрофларида мудофаа ишлари авж олдириб юборилди. Кеча-кундуз бир муддат иш тўхтатилмади. Окоп, траншея қазиб, миналар ўрнатдик. 1941 йил 23 август куни соат 4 да Сталинград осмонида биринчи душман самолётлари пайдо бўлиб шаҳар устига бомбалар ташлай бошлади. Самолётлар жуда ҳам кўп эди. Ҳамма ёқни вайронага айлантириб юборишди. Ер худди зилзиладаги каби титрар эди. Шундай ҳолат уч кечаю уч кундуз давом этди. Самолётлардан кейин шаҳар шимолидан душман танклари, бронемашиналари, орқасидан пиёдалар ёпирилиб кела бошлашди. Жанг қизиб кетди. Тиш-тирноғигача қуролланган душманга қарши афсонавий «Катюша», пулемет, танкларни ишга солдик. Шу йил қиш қаттиқ келди. Ҳарорат — 42 даражага етди. Бизга иссиқ пўстин, пийма ва бошқа кийимларни беришди. Душман эса совуқдан анча талафот кўрди. Уларда юпқа шинель, ботинка ва юзига ўраб қўядиган ўрама бор эди, холос. Шаҳар чеккаларида қаттиқ жанглар бўлди. 1-Украина ва 2-Белоруссия фронти душманни иккига бўлиб қўйди. Қарши ҳужумларга ўтдик. Қийинчиликларга чидолмасдан кўпчилиги асир тушишарди. Душман қўшинлари фельдмаршал Паулюс билан бирга асир қилиб олинди.

Сталинград мудофаасидан кейин мен хизмат қилаётган армия Днепр, Польшани озод қилишда, Берлин ишғолида иштирок этди, — дея сўзини якунлади Ислом ота.

Ислом ота 1946 йил она шаҳри Тошкентга қайтиб келди. Фронтчининг кейинги 30 йиллик ҳаёти Тошкент шаҳар ички ишлар идоралари билан боғлиқдир. Пойтахт осойишталигини таъминлаш, жиноятчиликка қарши кураш, унинг олдини олиш, жамоат тартибини сақлаш борасида астойдил хизмат қилди. Бир неча бор хавфли жиноятчилар билан юзма-юз келиб уларни енгди. Хизмат вазифасини сидқидилдан бажарганлиги, жиноятчиларни ушлашда кўрсатган касб маҳорати учун истеъфодаги милиция старшинаси Ислом Раҳимов бир неча бор бошлиқлар томонидан мукофотланган. Унинг кўксини жанговар медаллар билан бир қаторда турли йиллар давомида ҳалол хизматлари учун олган нишонлари ҳам безаб турибди.

Мурод ХУДОЙШУКУРОВ,
Тошкент шаҳар ИИББ матбуот хизмати ходими.

Мардлар жасоратин куйлайди диллар, Унутмас авлодлар ўтса ҳам йиллар.

ҲУЖЖАТЛАР ҲИКОЯ ҚИЛАДИ

Инсоният бошига оғир кунларни келтирган иккинчи жаҳон уруши тугаганига 51 йил тўлди. Фашизм устидан қозонилган ғалабага бошқа халқлар қатори ўзбекистонликлар ҳам салмоқли ҳисса қўшдилар. Республикамиз меҳнаткашлари, фронт ортида қолган хотин-қизлар, ёш-яланг, нуроний отахон ва онахонлар ҳам «Ҳамма нарса ғалаба учун» шиори остида меҳнат қилдилар. Фронт бригадалари, ёшлар бригадалари ташкил қилинди, кўп дастгоҳчилар, бир неча касбни эгалловчилар ҳаракати авж олди.

Ўзбекистон фронтга кўплаб миқдорда қурол-аслаҳа, кийим-бош, озиқ-овқат етказиб бериб турди. Жангга кетган оталари, эрлари, ака-укалари ўрнини босиш учун аёлларимиз заводларда, далаларда ишлай бошладилар. Фронт учун озиқ-овқат ва ҳарбий саноат учун хом ашё бўлган пахта, ипак, каноп, қоракўл тери, жун етказиб бериб турилди. Мудофаа фондига пул тўплаш, жангчиларга иссиқ кийим-бошлар, совғалар йиғиб жўнатиш кенг тус олди. Халқимиз пешона тери билан топган маблағлари ҳисобига танк ва самолётлар, бронепоездлар ишлаб чиқарилди. Саховатли, бағри кенг халқимиз фашистлар босиб олган ерлардан келган оилаларга бошпана берди. Етим қолган болаларни ўз тарбиясига олиб, катта ғамхўрлик кўрсатди.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистон республикаси кино, расм ва овозли ҳужжатлар Марказий Давлат архивида 1941-1945 йиллардаги уруш ҳақида ҳикоя қилувчи кўп миқдорда ноёб ҳужжатлар сақланмоқда. Булардан каттагина қисмини кино-ҳужжатлар ташкил қилади. Улар асосан уруш йилларида мунтазам чиқиб турган «Орденли Ўзбекистон» киножурналларидан иборат. Бу киножурналлар республикамиз меҳнаткашларининг фронтдаги ва фронт ортидаги кўрсатган жасоратларини акс эттирган. Булардан ташқари урушдан кейинги турли йилларда суратга олинган ҳужжатли фильмлар ҳам сақланади. Шунингдек, архивимизда сақланаётган сурат-ҳужжатлар орасида уруш даврида олинган суратлар талайгина. Эътиборингизга ушбу суратлардан айримларини ҳавола этамиз.

Саодат ТЎЛАГАНОВА,
Ўзбекистон Республикаси кино, расм ва овозли ҳужжатлари Марказий Давлат архиви фондларининг бош сақловчиси.

ФАРЗАНДЛАРИ АРДОҒИДА

Ҳар гал Ғалаба байрами кунларида бу хонадонга ўзгача файз киради. Маҳалламизда ҳамма ҳавас қиладиган бу оиланинг барча аъзолари оила сарбонлари бўлмиш Туроб ота Рўзиев билан Инобатхон ая Ғуломоваларга ўзларининг меҳр-муҳаббатларини изҳор этишади, совға-саломларини топширишади.

Ана шунда дастурхон тўрида ўтирган Туроб ота Рўзиев ва Инобатхон ая Ғуломова ўз ҳаётларидан, хотираларидан сўзлаб беришади, ҳозирги турмушларидан мамнун эканликларини изҳор этишади.

Не-не орзулар билан яшаб эндигина 7-синфни битирган чоғида тўсатдан уруш бошланиб қолди. Ҳамма қатори Туроб отанинг падари бузруквори Рўзи ака ҳам фронтга жўнади. Оиладаги беш жон ва укаларини боқиш, уларни тарбиялаш эндигина 15 ёшга кирган Туробжоннинг зиммасига тушди. У отаси ўрнида кечани-кеча, кундузни-кундуз демай ишлаб, жамоа хўжалигида ғайрат кўрсатди, катталар билан бир қаторда туриб гидроэлектростанцияларда ишлади. Ёш Туробжоннинг умиди чил-чил бўлди: отаси Рўзи ака фронтдан қайтиб келмади. Ана шундан кейин яна бутун оила оғирлигини ўз зиммасига олишига тўғри келди. Тақдирини Инобатхон ая билан боғлагач Собир Раҳимов туманидаги «Ачаобод» маҳалласига кўчиб келди. Бутун ҳаётини ҳайдовчилик касбига бағишлади: Сув хўжалиги ва Соғлиқни сақлаш вазирлигида сидқидилдан ҳайдовчилик қилди.

Туроб ота Рўзиевнинг уруш пайтида фронт ортида кўрсатган фидойиликлари муносиб тақдирланди. Унинг кўксини бир қанча нишонлар безади. Мана энди у кексалик гаштини сурмоқда. Лекин бутун умри меҳнат билан ўтган Туроб ота 70 ёшда бўлишига қарамасдан тиниб-тинчиш нималигини билмайди. Йигирма йилдан буён «Ачаобод» маҳалласининг фаол аъзосидир. Ҳозирги вақтда эса маҳалла оқсоқоллар кенгаши раисининг ўринбосари бўлиб маҳаллада бажарилаётган ишларга бош-қош бўлмоқда.

Туроб ота билан Инобатхон ая тўрт ўғил, бир қизни вояга етказишди. Уларнинг ҳамма фарзандлари халк хўжалигининг турли соҳаларида сидқидилдан меҳнат қилишмоқда. Бу ўринда Туроб отанинг ўғли Ботиржоннинг ота касби — ҳайдовчиликни, Мавлудахоннинг она касби — чиннига гул солиш ишини давом эттираётганлигини алоҳида таъкидлаш керак.

— Фарзандларимнинг ҳаммалари ҳам барака топишсин, улар доимо бизларни ардоқлашади, -дейди ўзининг севинч туйғуларини изҳор этиб Туроб ота.

Бу иноқ оилани бошқараётган Туроб ота билан Инобатхон аянинг турмуш қурганларига 50 йил тўлди. Улар ҳаётидаги бу қувончли сана Ғалаба байрами кунларига тўғри келди. Шу боисдан ҳам отахон ўз дил сўзларини шундай якунлади:

— Биз уруш пайтдаги қийинчиликларни ўз бошимиздан кечирдик. Ҳозирги тинч ҳаётимизга асло кўз тегмасин. Осмонимиз ҳамиша мусаффо бўлаверсин.

Ҳа, Туроб ота Рўзиевнинг бу сўзларида катта маъно бор. Бу сўзларнинг нақадар пурҳикмат эканлигини биз фашизм устидан қозонилган Ғалаба байрамини нишонлаётган ушбу кезларда айниқса ҳис қилмоғимиз керак.

Фахриддин НУРИДДИНОВ,
халқ таълими аълочиси.

Яхшилар ёди

ХОТИРАДАН ЎЧМАЙДИ

Даҳшатли уруш йилларида республикамизда миллий ҳарбий қисмлар ташкил топди. Абдуллахўжа Муротхўжаев Усмон Юсуповнинг таклифи билан Фарғонада тошкил топаётган 94-алоҳида ўқчи бригаданинг сиёсий бўлим бошлиғи қилиб тайинланди ва унга батальон комиссари унвони берилди.

Вали Умаров Каттақўрғонда ташкил топган 90-алоҳида ўқчи бригаданинг сиёсий бўлим бошлиғи эди. Мен лейтенант унвонида, пулемётчилар взводининг командири бўлиб хизмат қилаётганимда Киев мудофаасидаги жангларда ярадор бўлдим. Госпиталда даволангач, 1941 йили 31 декабрда 94-алоҳида ўқчи бригада алоҳида автоматчилар ротаси командирлигига тайинландим ва Абдуллахўжааканинг раҳбарлигида хизмат қилдим.

Алоҳида ўқчи бригадамизнинг шахсий таркиби асосан ўзбек йигитларидан ташкил топган эди. Бригадамизнинг тактика ва жанговар машғулотларини Усмон Юсупов, Йўлдош Охунбобоев, Ўзбекистонга эвакуация қилинган таниқли адиб Алексей Толстойлар кузатиб туришарди. Шунингдек, командир ва оддий аскарлар билан жонли суҳбатлар ўтказишар ва фронтга жўнаш олдидан (1942 йил 18 август кунлари) жангчиларга фашистларга қарши мардонавор курашиб, Берлинга Ғалаба байроғини тиклаб қайтишни ният қилишарди. Абдуллахўжа ака қўлига қурол олиб фашистлар билан курашда командир ва оддий аскарларни руҳлантирди, жангларда жонбозлик кўрсатди. Бригадамиз 1942 йил сентябрь-октябрь ойларида Москва мудофаасида қатнашди. Москва атрофидаги Лосино-Островск, Митишчи, Коломна шаҳарларида бригадамизнинг тўртта алоҳида ўқчи батальонлари артиллерия ва миномет дивизионлари, бошқа алоҳида ҳарбий қисмлари дала шароитларида, ертўлаларда жойлашиб, жанговар тайёргарликни жангларга яқинлаштирган ҳолда давом эттиришди. Бригадамизга жанговар байроқ тантанали равишда топширилди. Ана шу кунларда тасодифан Абдуллахўжа Муротхўжаевни «Правда» газетасининг таҳририятига чақириб қолишди, у ерда бир кеча ўтириб ўзбек халқининг фронтлардаги ўз ўғлонларига ёзган хатини рус тилига таржима қилиб берди.

Бригадамиз Сталинград фронтида 21-Армия таркибида 278-ўқчи дивизия ва бошқа ҳарбий қисмлар билан ҳамкорликда фашистларнинг Серафимович истеҳкомини ёриб чиқиб душманни Дон дарёсидан Жануб қирғоғига суриб ташлашда қатнашди. Майор Муротхўжаев батальондан батальонга, ротадан батареяларга, ҳандақлардан ҳандақларга ўтиб ўзининг мулойим ва дадил маслаҳатлари билан жангчиларни руҳлантирарди. Командир ва оддий аскарлар бригада сиёсий раҳбарини жуда севар эдилар.

Ўзбекистондан келган 90- ва 94-алоҳида ўқчи бригадалар 3-гвардия армия қўмондони, танкчи, генерал-лейтенант Дмитрий Данилович Лелюшенко қўмондонлигида Сталинград остонасида бўлган оғир жангларда фельдмаршал Паулюснинг 6 пиёда, 4 танк армияларининг ва бошқа артиллерия, миномёт ва ҳаво қўшинларини тор-мор қилишда жонбозлик кўрсатдилар. Дон аҳолисини, Первомайск, Ильинка, Глубокий, Каменка, Морозовск, Михайловка шаҳар ва станицалари, Ворошиловград, Лисичанск, Донбасс шаҳарларини озод этишда матонат ва қаҳрамонлик кўрсатишди. 1943 йили майор Муротхўжаев бошқа ҳарбий қисмга ўтиб 172-ўқчи дивизиянинг сиёсий бўлим бошлиғининг ўринбосари сифатида Жанубий-Ғарбий фронтда Украинада хизматни давом эттирди, оғир ярадор бўлди. Сўнгра Пенза вилоятининг Чаaевск туманида ҳарбий госпиталда даволаниб, Тошкентга ўз оиласи бағрига қайтиб келди. Саидахон опанинг қувончи ҳеч қаерга сиғмас эди. Кейинчалик у Ўзбекистон Олий Кенгаши Раёсатининг котиби бўлди.

Сўнгги йилларда (1944 йил сентябрдан) Муротхўжаев — Республика маориф вазири, Тошкент чет тиллар институтининг ректори, Республика Вазирлар кенгашида — бош референт, маданият ва санъат гуруҳи раҳбари, бўлим мудири лавозимларида фидокорона хизмат қилди, 1974 йилдан эса шахсий пенсионер. Марказий илмий кутубхона директори бўлиб ишлади.

Жанглардаги жасорати учун «1 даражали Ватан уруши», «Қизил Юлдуз» орденлари ва «Сталинград мудофааси учун» медалига сазовор бўлган.

Урушдан кейинги меҳнатлари ҳам юқори даражада тақдирланган — Ленин ордени, Меҳнат Қизил Байроқ, «Ҳурмат Белгиси» орденлари ва бир неча медаллар билан мукофотланган эди. «Республикада хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвонига ва Республика Олий Кенгашининг Фахрий ёрлиқларига сазовор бўлган эди.

Абдуллахўжа Муротхўжаевнинг жанговар ва меҳнат фаолияти ёшлар учун ибратлидир. Бу йил ўзбеклар хонадонида қўша-қўша байрам — бобомиз Соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги, мустақиллигимизнинг беш йиллиги нишонланади. Ғалабанинг 51 йиллигини ҳам муносиб нишонлаяпмиз. Ана шу улуғ айём кезларида халқимизнинг асл фарзанди, қуролдошимиз Абдуллахўжа ака Муротхўжаев хотирасини ҳам ҳурмат билан ёдга олдим.

Собиржон ОХУНЖОНОВ,
генерал-лейтенант, Ўзбекистон фахрийлар ташкилотлари уюшмаси кенгаши раисининг ўринбосари.

Тўра Жуман кўп йиллардан бери назмда қалам тебратиб келади. Бир нечта тўпламлар муаллифи, «Оқшом»нинг доимий муштарийси бўлган шоирнинг талай ғазаллари газетамиз саҳифаларида ҳам чоп этилган. Тўра Жуманўз ғазалларида ҳаётнинг қадрига етиш, умрни бекор ўтказмаслик, бир-бирини қадрлаш, юртни севиш сингари инсоний фазилатларни қаламга олади. Бу бежиз эмас. У урушнинг барча жабру-жафоларини бошидан кечирган, кўксини кериб озодлик учун фашист босқинчиларига қарши курашган. Кўп йиллар давомида ёш авлодга таълим бериб келар экан у ҳамиша фидойиликни. Ватанимиз бахт-саодати йўлида меҳнат қилишни уқтирди.

Бугун уруш ва меҳнат фахрийси, доимий муаллифимиз Тўра Жуманнинг янги ғазалларини эътиборингизга ҳавола қиламиз.

Ғазалхонлик

МЕҲНАТ САБАБ

**Ўйин-кулги — барча кайфу сафога меҳнат сабаб,
Иллатларни йўқотиш-чун давога меҳнат сабаб.
Меҳнат —шараф, қаҳрамонлик қадим замондан буён,
Фарҳод учун Ширindаги вафога меҳнат сабаб.
Касалликка чалинмайди ҳаракат қилган киши,
Истагимиз саломатлик, шифога меҳнат сабаб.
Ишда обрў топганларнинг сўзин тинглайди ҳамма,
Биз соғиниб кутадиган ошнога меҳнат сабаб.
Кунни бекор ўтказмайди ақли бор инсон, Тўра,
«Тилла одам», деган юксак баҳога меҳнат сабаб.**

ТЎҒРИ СЎЗЛОВЧИ ОДАМ

**Тўғри сўзловчи одам ёқимлидир элига,
Ёлғон-яшиқ гапларни у олмайди тилига.
Адолатли, инсофли бўлгани-чун сўзи чин,
Одамийлик, инсофни у жойлаган дилига.
Лабзида турмаганни инсон сонига қўшмас,
Аямасдан тепади эгриликнинг белига.
Фиску фасод гапларга чидамайди ҳеч қачон,
Туҳмат тошини туяр дарҳол солиб келига.
Халқ ҳимоя қилади оғир пайтларда, Тўра,
Ғов бўлолмас нопоклар унинг ойдин йўлига.**

ТИНГЛА ПАНДИМНИ, ЎҒЛИМ

**Тингла пандимни, ўғлим, қалбинг бўлсин беғубор,
Кўчиб юрувчи хасдек бўлакўрма беқарор.
Элга танилганлардан ўрнак олгин ҳамиша,
Фойдани кўп кўрганнинг ишига бер эътибор.
Тўғриликни касб қилгин, узоқда юр ёлғондан,
Катталарни ҳурмат қил, хизматига бўл тайёр.
Олиб сотар, хасисдан нажот кутмагин асло,
Яхши зиёфат қилгин уйга келса дўсту ёр.
Тўранинг шу ўгитин тўлиқ бажарсанг агар,
Камчиликсиз яшайсан, ҳеч бўлмайсан хору зор.**

Тўра ЖУМАН.

Сўнмас у кунлар шуҳрати

КЎКДАГИ ҚАҲРАМОНЛИК

Бу воқеа ўша суронли йилларда бўлган эди. 1945 йил 22 апрель куни эрта тонгда Те-2 қирувчи самолёти штурмани Николай Тимофеевич Турченкони авиаполкнинг қўмондонлик пунктига чақириб қолишди.

Полк командири майор Псарев уни очиқ чеҳра билан қарши оларкан, жанговар топшириқ берди:

— Берлин бўсағаларидаги шаҳарлар аэродромини разведка қилинсин. Бу ерда жойлашган самолётларнинг сони ва турини аниқлаш даркор, — деди.

Дала аэродроми. Тонг саҳарда разведкачи самолёт кўкка кўтарилиб, Берлин томон йўл олди. Ҳаво булутли эди. Ёмғир шивалаб турибди. Бундай шароитда душман аэродромини аниқ кўриш машаққат. Пўлат қуш булутлар остидан учиб бормоқда. Штурман кабинасидан самолёт думида ўтирган ўқчи-радист Мухторнинг қора шлёми ва кўзойнаги кўриниб турибди. У диққат билан атрофни кузатмоқда. Унинг хотиржамлиги, довюраклиги ва ўзига ишонишига сафдошлари қойил қоларди. Учиш унинг жон-дили эди. У ҳар қандй шароитда ҳам ўзини йўқотиб қўймас, дарҳол аниқ қарорга келиб, мушкулни осон қиларди. Шунинг учун ҳам экипаж орасида Мухтор катта обрў қозонганди. Самолёт фронт устидан учиб ўтмоқда. Душманнинг икки қирувчи самолёти унинг изига тушди. Ҳаво жанги бошланди. Қирувчилардан бири уриб туширилди. Бу гал ҳам ўқчи-радист маҳорат кўрсатди. У душман самолётини яқинроқ келтириб туриб, унга ўт очди. У саккизта гранатани улоқтирди. Душман самолёти ўт-аланга ичида қолиб, ўрмонга қулади. Иккинчи қирувчи самолёт эса орқасига қайрилди ва кўздан ғойиб бўлди.

Берлинга яқинлашгач, разведкачи самолёт пастлаб уча бошлади. У душман аэродромлари устидан яшиндек учиб ўтди. Об-ҳаво ўзгарган пайтда совет самолётлари тўсатдан пайдо бўлишини хаёлига келтирмаган гитлерчилар ўқ узишга улгуришмади. Жанговар топшириқ бажарилди. Мухтор зудлик билан самолёт тури ва сонини аниқлаб, қўмондонлик билан радио орқали алоқа боғлади ва қимматли маълумотларни унга маълум қилди. Ҳар қандай ўқчи-алоқачи бунинг уддасидан чиқавермасди. Мухтор Расулов эса радиостанцияни, радиоалоқа усулини пухта ва мукаммал эгаллаганлиги, ҳафталаб машқ қилганлиги натижасида ана шундай маҳоратга эришган эди.

Ҳаво янада айниди, ёмғир кучайди. Самолёт экипажи ўз аэродроми томон йўл олди.

Мана, у Берлиннинг черепица билан ёпилган томлари устидан учиб бормоқда. Олдинда Рейхстагнинг уч қаватли биноси кўзга ташланмоқда. Унга яқинроқда Бранденбург дарвозалари ва кенг Унтер ден Линден хиёбони ҳам элас-элас кўринарди.

— Мухтор, Рейхстагга, Рейхстагга! — буйруқ берди экипаж командири. Мухтор пулемёт гашеткасини Рейхстаг гумбазларини мўлжаллаб босди. Бу пайтда ана шу жасоратли ўзбек, рус ва украин йигитлари эндигина 23 баҳорни қаршилаган эдилар. Улар жанг майдонларида қийинчиликларни енгиб бир-бирлари билан қадрдон дўст бўлиб, бир-бирларига суяниб қолишган эди.

Ҳали олдинда жиддий синовлар турарди. Ҳали 1-Белоруссия фронти қўшинлари Берлинга ҳужум бошламаганди. Ҳали Берлиндаги бинолар деразалари ва айвонларидан таслим бўлганлик тимсоли — оқ байроқлар ташланмаганди. Ҳали Рейхстаг гумбазларига ғалабанинг ол байроғи тикилмаганди.

... Самолёт булутлар орасига яширинди. Бир неча дақиқадан сўнг у булутларни ёриб чиқди.

Пастда Одер дарёси. Дала аэродроми эса унинг ёқасига жойлашган. Самолёт ерга қўнгач, авиаполк таркиби сафга тизилди. Унинг командири майор Псарев разведкачи самолёт экипажини Берлин устига муваффиқиятли учганликлари билан табриклади. Уларни қуролдошлари олқишлашди. Қизлар дала гулларидан гулдасталар ҳадя этишди. Жангчилар дам ола бошлашди. Дам олиш соатларида бадиий-ҳаваскорлик жамоаси тайёрлаган куй-қўшиқлар авжига чиқарди. Жасур ўзбек ўғлони Мухтор Расулов ҳам 6-авиаполк учувчилари, штурман ва ўқчи-радистлари ижро этган бу куй-қўшиқларни жон-дилидан севарди.

Авиаполк Польша орқали Германияга учиб ўтди ва Одер дарёсининг нариги соҳилига—Клай-Эйхан қишлоғи яқинидаги аэродромга жойлашди. Экипаж аъзолари кўплаб ҳал қилувчи жангларда қатнашиш учун ҳавога шу ердан кўтарилишди.

1945 йил 26 март куни бўлган воқеа ҳам Мухтор ака Расулов хотирасида бир умрга сақланиб қолган. Экипажга Ратибор шаҳрида тўпланган қўшин ва танкларни ҳаводан разведка қилиш тўғрисида топшириқ берилди.

Ҳаво очиқ эди. Разведкачи самолёт икки қирувчи самолёт паноҳида кўкка парвоз қиларди. Фронт чизиғини учиб ўтгач, душман марраларига кириб қолди. Жанговар топшириқ бажариб бўлингач, штурманнинг кўзи тўппа-тўғри улар томон келаётган душман самолётига тушди. Экипажга бу хавфни маълум қилишга улгурмасиданоқ Ме-109 ўқ ёмғирини ёғдира кетди. Душман қирувчилари разведкачи самолётни ўз паноҳига олган қирувчи самолётлар орасига кириб олиб, разведкачи самолётга ўқ уза бошлади. Штурман ҳам бўш келмади. У душман самолёти устига кетма-кет ўқ узди.

Ме — 109 пастга шўнғиди ва Мухтор Расуловнинг йирик калибрли пулемёти ўқи ва авиация гранатасига дуч келди. Душманнинг бошловчи самолёти ёниб кетди ва ерга қулади. Иккинчи Ме — 109 ни қирувчи самолётлар тинчитишди.

Жанговар топшириқни бажарган разведкачи самолёт иккита қирувчи самолёт билан ўз аэродромларига эсон-омон қўнишди.

Авиаполкда ҳаммаси бўлиб 30 нафардан ортиқроқ ўқчи-радист бор эди. Улар орасида Мухтор Расулов жасур ва довюраклиги билан ажралиб турарди. У ўз жанговар тажрибасини ёш жангчиларга сидқидилдан ўргатар, уларни йўлга соларди. Ўзбек, рус, украин ва бошқа миллатлар қон-қардош, байналмилалчи Ватан ҳимоячилари эдилар. Ана шу қардошлик, дўстлик уларни ғалабага элтди.

Ғалаба онлари тобора яқин эди, омон қолган гитлерчилар ғарб томонга чекинишарди...

Экипаж аъзолари урушни 1945 йил 13 май куни фашист қўшинлари бутунлай тор-мор этилгандан сўнг тугаллашди. Урушнинг уч йили мобайнида авиаполк қўмондонлиги ўзбек ўғлонини 98 марта жанговар топшириқни муваффақиятли бажаргани учун табриклади. У бу даврадаги хизматлари учун 2 та «Шуҳрат», «II даражали Ватан уруши» орденлари ва «Жасорати учун» медалига сазовор бўлди.

Урушдан қайтгач, Мухтор ака ақлли, хушрўйгина Санобар исмли қиз билан турмуш қурди. Тошкент молия институтида ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиди. У ўз илмини ошириш учун тинимсиз меҳнат қилди. Иқтисод фанлари номзоди, кейинчалик докторлик илмий даражасига эришди. Кўплаб шогирдларни тарбиялади. Республикада хизмат кўрсатган фан арбоби юксак унвонига сазовар бўлди. Бу орада фарзандлар ҳам камол топишди. Бош фарзандлари Равшан шифокорлик касбини танлади. Ўткир, Зокиржон, Юсуфжонлар эса оталари касби—иқтисодчиликни танлашди.

Мухтор ака ва Санобар опа хонадонлари, айниқса, Ғалаба байрами куни гавжумлашади. Бу ерга уларнинг фарзандлари, набиралари, яқин дўст-биродарлари, қариндош-уруғлар, шогирдлари тўпланишади. Улар учун энг азиз ва мўътабар инсон Мухтор ака Расуловни муборакбод этишади.

Дастурхон атрофида ҳамма жамулжам бўлганда Мухтор ака ўша суронли йиллар ҳақида ҳикоя қилади. Бевақт қурбон бўлган қуролдошлари, ҳозир ҳаёт бўлган дўстларини эслайди. Фарзандлари, набираларини тинчлик, барқарорлик йўлида хизмат қилишга даъват этади. Она Ватанни, ҳаётни ўзи каби севишни қайта-қайта уқтиради.

Машҳура МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

1996 йил — Амир Темур йили

ҲУНАРМАНДЛАР ҲОМИЙСИ

Халқимиз амалий санъати қадимий тарихга эга. Ота-боболаримиз заргарлик, зардўзлик, наққошлик, ўймакорлик, гилам тўқиш ва тўқувчилик ҳунарларида катта маҳорат кўрсатганлар.

Дарҳақиқат, Самарқанд заргарлари ва мисгарларининг нафис буюмлари, шойи ва атласи, шунингдек сифатли қоғози билан ҳам Шарқдаги барча мамлакатларда машҳур бўлган.

Амир Темур ҳукмронлиги даврида қадимий Самарқанд қиёфаси бутунлай ўзгариб, янгича усулда қайта қурилди ва у янада гўзаллашди. Шаҳарда Кўксарой, Бибихоним масжиди ва Шоҳизинда мавзолейини қурдирди. Амир Темур Самарқандни жаҳоннинг йирик савдо ва ҳунармандчилик марказига айлантириш мақсадида бир неча тадбирларни амалга оширди. У энг аввало бинокорлик, кулолчилик, темирчилик, заргарлик, тўқувчилик ва қоғоз ишлаб чиқариш соҳаларини ривожлантиришга катта эътибор берди. Шаҳар ичи ва атрофларидаги косибларни ўз ҳунарларига қараб, алоҳида гузарларга жойлаштириб, булар учун янги бозор расталари, савдо дўконлари, барча нарсаларни тартиб билан сотиш учун шаҳар бўйлаб катта кўча чиқариш ва унинг икки томонида мол сотиш дўконлари қуришга фармойиш берди. Бу дўконлар Бибихоним масжидидан тортиб, то Шердор мадрасасигача чўзилган бўлиб, йўлнинг икки томонини банд қилар эди. Амир Темур она юрти Шаҳрисабз ва пойтахт Самарқандни дунёнинг кўп жойларидан моҳир ҳунармандлар ва қўли гул усталарни олиб келиши натижасида йирик ҳунармандчилик ва савдо марказига айлантира борди.

Самарқанднинг бойлиги озиқ-овқатларнинг мўл ва арзонлигидагина эмас. Бу ерда тўқиладиган атлас, кимхоб, сендал ва терсенал сингари шоҳи газламалар, мўйна ва шоҳидан тайёрланган астарликлар, упа-элик, пардоз моллари, зиравор-дориворлар, зарҳал ва кўк ложувард бўёқлар ва бошқа нарсалар ҳам мўл-кўл эди. Соҳибқирон шаҳарнинг шуҳратини ошириш борасида кўп саъй-ҳаракатлар қилди, ҳар хил истеъдодли ҳунармандларни йиғишга, айниқса, кўп эътибор берди. «Дамашқдан фазл ҳунар эгаларини, турли-туман санъат аҳллари, тўқувчилар, тикувчи-сангтарошлар, дурадгорлар, чодир тикувчилар, наққошлар, ёй ясовчилар, камон ва бошқа қурол-яроғлар ясайдиган, шиша ва сопол идишлар ишлаб чиқарадиган ҳунармандларни Самарқандга олиб келади. Булардан ташқари муҳандислар, тўпчилар, арғамчи тўқувчилар ва бошқаларни олиб келганди», деб ёзади Темурнинг саройида бўлган Испания элчиси Рюи Гонзалес де Клавихо.

Шунингдек, Ҳалабнинг машҳур пахта йигирувчи корхоналари, Анқаранинг мовут корхоналари, Туркия ҳамда Гуржистоннинг заргарлари ва яна кўп саноат корхоналари ва ишчилари Темур буйруғи билан Самарқандга кўчирилиб келтирилди. Ибн Арабшоҳ ўша даврдаги заргарлардан ал-Хож Али Шерозий, Ал-Хож Муҳаммад Ҳофиз Шерозийнинг номларини келтиради. Сангтарошлардан катта бир гуруҳи бор бўлиб, уларнинг энг устуни Олтун бўлганини қайд қилади ва у ўз ҳунарида бир мўъжиза бўлиб, қимматбаҳо тошларга нақш солар, яшмга, ақиққа машҳур хаттот Ёқутнинг хатидан кўра ҳам гўзал хат билан ўйиб ёзарди, деб унинг ғоят моҳирлигини таърифлайди. Ибн Арабшоҳ наққошларнинг кўп бўлганлигини таъкидлаб, уларнинг энг моҳири Абдулҳай ал-Бағдодий эканлигини ёзади ва уни санъатда моҳир эди деб тавсифлайди.

Шунингдек, муаллиф боғдорчилик ишида машҳур мутахассис Шаҳобуддин Аҳмад аз-Зардкаший ҳақида ҳам зикр қилиб, мис ва шишага нақш соладиганлар эса сонсиз-саноқсиз кўп эди, деб ёзади.

Темур ҳар қандай ҳунар ва касб бўлмасин, агар унда бирон фазилат ва шарофат бўлса, шу касбни эгаллашга ғоятда меҳр қўйган эди. Амир Темурнинг бевосита раҳбарлигида сопол идишлар — гулдон, пиёла, коса, кўза, хум ва бошқа сиржило буюмлар; ўймакор нақшлар — эшиклар, устунлар, панжаралар; металлга ишлов бериш — чойнак, чойжўш, офтоба, жом, баркаш, дастжўй; ҳунармандчиликнинг — заргарлик, мисгарлик, тоштарошлик, шишасозлик, пичоқсозлик, эгарчилик, аравасозлик, чилангарлик, бинокорлик каби турлари етакчи ўрин эгаллади. Амир Темур ҳукмронлиги даврида ҳунармандчиликнинг нозик турларидан бири заргарлик санъати ҳам юксак ривожланган эди. Заргарлик буюмларининг энг нозик хиллари олтин ва кумушдан тайёрланиб, унга феруза, лаъл, ёқут, марварид сингари асл тошлардан безак тушириб янада сайқал берилган. Бу даврда эркаклар учун камар ва узуклар, аёлларнинг бошига киядиган безаклари, тиллақош, болоабру, зирак, туморлар кўплаб тайёрланган. Самарқанднинг қўли гул заргарлари тайёрлаган бу зеб-зийнат буюмлари —тақинчоқлар, кўпчиликка маълум ва манзур бўлган.

Ўша давр Самарқанд кулоллари чин маъноси билан етук санъаткор усталар бўлиб, улар ясаган сопол идишлар ниҳоятда нозик ва енгиллиги, гулларининг чиройли қилиб ишланганлиги билан диққатга сазовордир. Идишлар турли-туман нақшли безаклар, барг ва новдачалар, баъзан эса ҳайвон, қуш ва балиқ сувратлари билан қопланган бўлиб, афсонавий бир шаклда эди. Самарқанд кулолларининг ясаган буюмлари ўзининг жимжимадорлиги, рангининг тозалиги ва бўёқларининг тиниқлиги, шаклининг бежирим ва пишиқлиги билан бутун оламга маълум ва машҳур бўлган.

Амир Темур даврида тўқилган сержило патли гиламлар, палослар ўзининг пишиқлиги, гулнақшларининг ранг-баранглиги, туси ва зийнати билан Эрон ва Кичик Осиё гиламларидан анча устун турган ва у атроф жойларга чиқарилиб сотилган. Темур давлатининг пойтахти Самарқанд Шарқда йирик қоғоз ишлаб чиқарувчи марказ эди. Самарқанднинг ғоят юпқа, нафис ва силлиқлиги билан ажралиб турадиган олий нав қоғозларининг бозори чаққон эди. Мирза Бобур Самарқанд қоғозига юқори баҳо бериб: «Оламда яхши қоғоз Самарқанддин чиқар. Жувози қоғозлар суйи тамом Конигилдан келадур» деб ёзган эди.

Тоштарошлик ҳам Амир Темур замонасида жуда тараққий топган эди. Бу даврда Самарқанднинг ўзида 360 та тоштарошлик дўкони бўлиб, 1000 дан ортиқ одам шу ҳунар билан кун кечирган. Тоштарошлар мармардан безакли товоқ, гулдон, лаган, коса, шамдон ва шу каби кўпгина уй-рўзғор идишларини ясаб, четига гир айлантириб форс тилида байтлар ва араб тилида дуолар бўртма нақш усулида битилган. Мармарга ўйиб гул солувчи маҳаллий усталар бу хил ёзувларни ҳуснихатда жуда моҳирона битганлар. Усталар бино панеллари, эшик атрофлари ёки бинонинг бошқа қисмлари, ҳамда сағаналар учун қоплама сифатида ишлатиш учун мармар тахтачалар тайёрлаганлар. Унинг четлари гулли бўртма шаклида ҳошиялар билан безатилган.

Шуниси қувончлики, XIV асрнинг охири XV асрнинг бошида ҳунармандчиликнинг ривожланиши туфайли тўқимачилик буюмларининг хиллари тез кўпайди. Олача, парча, духоба, катан деган газмол, пахтадан тўқилган ва ҳар хил гуллар босилган чит, гулли сатин, дока, атлас, кимхоб каби газмоллар шулар жумласидандир. Бу газмоллар бадиий жиҳатдан юксак даражада эканлиги, пардозлаш усулларининг техник томондан яхшилиги, ҳунармандларнинг кўп йиллик тажриба ва бой халқ анъаналарига эга бўлганликларидан гувоҳлик беради.

XV асрда безакли — бадиий буюмлар ҳунармандчилиги юқори даражага етди, унинг ривожланиши, меъморчилик, рассомлик, наққошлик, маиший буюмлар ишлаш билан ўзаро боғланиш йўлидан борилди. Ҳар хил санъаткорларнинг бундай бир-бирига ўтиши ёғоч ва тошга ўйиб нақш солишда ҳам, гилам тўқишда ҳам, қўлёзма китобларни безашда ҳам, металл ва сопол идишларнинг энг яхши намуналарида ҳам яққол намоён бўлади.

Шундай қилиб, Амир Темур салтанатининг Бухоро, Самарқанд, Андижон, Тошкент, Термиз, Шаҳрисабз, Қарши каби шаҳарлари ҳунармандчилик ва савдо марказларига айланди. Шаҳарларда ҳунармандчилик маҳаллаларининг сони ортиб, касб-ҳунар билан боғлиқ бўлган янги гузарлар, бозор расталари, тимлар ва тоқлар вужудга келди. Шаҳрисабз, Самарқанд, Бухоро, Тошкент шаҳарларида заргарлик, мисгарлик, кулоллик, тоштарошлик, кўнчилик, тандирсозлик, эгарчилик, пичоқчилик каби ҳунармандчилик маҳаллалари вужудга келди. Шунингдек, Темур ҳар бир маҳсулотнинг алоҳида бозори бўлишига эътибор берди. Буюк адиб ва давлат арбоби Заҳириддин Бобур: «Самарқанд шаҳри ажаб ораста шаҳардир, бу шаҳарда бир хусусият борким, ўзга кам шаҳарда андоғ бўлғай. Ҳар ҳирфагарнинг бир бошқа бозори бор, бир-бирларига махлут эмастур, тавр расмедур», деб ёзган эди.

Темур ўз ҳукмронлиги даврида Самарқандда улкан бинолар, боғ-роғлар барпо этиш, ариқ-каналлар қаздириш билан бирга шаҳар ҳунармандлари ишлаб чиқарган нафис буюмлардан ташкил топган маҳсулотлар кўргазмасини ҳам ташкил этади, бу тадбир ҳунармандчиликнинг шуҳратини янада кўтаради. Бундай кўргазмалар кенг Конигил майдонида тантанали суратда очилар эди. Бу майдон Самарқанддан бир ярим чақирим нарида жойлашган бўлиб, ғоятда гўзал ва оромбахш бир жой эди. Тарихий манбаларга кўра, Амир Темур Конигилда 400 тагача савдо павильони қурдирган. Бу павильонларнинг боши Амир павильонига бориб қўшилар эди. Павильонлар моҳир ҳунармандлар, рассомлар томонидан юксак дид билан безатилар, тантанали сайил кунларида павильон атрофида кўплаб, айрим вақтларда 20 минггача гўзал чодирлар қурилиб, шаҳардаги ҳунармандлар мана шу ерга келтирилиб жойлаштирилар эди. Амир Темур саройи ва ўзи шахсан шу сайилларда қатнашган Испаниянинг элчиси Клавихо бу тантаналарни шундай таърифлайди: «Сайил кунлари салтанат чодирлари атрофида қарийб йигирма минг чодир пайдо бўлди. Новвойлар тандир қуриб, нон пишириб, савдога чиқардилар. Қароргоҳдаги ҳар бир қўшин тўдасидан истаган ҳунарманд ва устани топиш мумкин эди. Шоҳ катта тўй муносабати билан самарқандлик савдогарлар, саррофлар (пул майдаловчилар), читфурушлар, жавоҳир ва бошқа турли-туман молларни сотувчилар, ошпазлар, қассоблар, новвойлар, тикувчилар, ковушдўзлар ва бошқа ҳунармандлар ўрда жойлашган ялангликка чиқиб, савдо қилсинлар, санъат аҳллари тўйда ўйин-кулги билан одамларнинг баҳри дилини очсинлар, деб буюрди. Шоҳ рухсатисиз ялангликдан кетиб қолишмасинлар, деб тайинладилар. Шундан кейин бутун савдо ва ҳунар аҳли шаҳардан кўчиб келиб, қароргоҳда тартиб билан ўз расталарини бунёд этдилар».

Дарҳақиқат, Самарқанд фозиллар жам бўлган ва фазилат аҳлининг келиб қўнадиган жойи эди. Ҳар бир тоифа ўзи олиб чиққан нарсасини Темур суродиқати ва унинг девони соявони олдидаги ўзига ажратилган жойга алоҳида тартиб билан (териб) қўйди. Булар ҳаммасининг орқасига бозорлар қурилиб, халойиқ ўртасида жарчи карнайлар чалинди, филлар ва отларнинг саралари чиройли жабдуқлар билан безатилди. Халойиққа турли-туман ўйин-кулги ва лаззатлардан баҳраманд бўлиб, истифода қилиш тизгини бўшатиб юборилди. Муаллифнинг ёзишича сайил Амирнинг ясатилган 14 та филининг чиқиши билан бошланган. Филлар устида тахтиравон ўрнатилган бўлиб, унда тўрт-бештадан чавандоз, дорбоз, қизиқчи ўтириб, ўзларининг кўнгилли ўйинларини кўрсатишган. Пастда эса мусиқа оҳанглари, туркча, форсча, мўғулча, арабча қўшиқлар ва рақслар ижро этдилар, масхарабозлар, паҳлавонлар ҳам ўз санъатларини намойиш қилганлар.

Шундай қилиб, Амир Темур ҳар йили Конигил майдонида ҳунармандлар тайёрлаган турли-туман, нафислиги ва пишиқлиги билан бир-биридан ажралиб турадиган буюмлар, санъат асарлари кўргазмасини ташкил этиб, шу соҳани синчиклаб ўрганар, ҳар йилнинг ўзига хос ҳунармандчилик буюмлари сифати ва сонига қараб, ҳунармандчилик соҳасининг қай даражада ривожланаётганлигини кузатар ҳамда қайси соҳа оқсаётир, яъни сифати паст маҳсулот тайёрламоқда ва қайси соҳани ривожлантиришга эътибор берилишини режалаштирар эди. Темур назарида бу кўргазмалар Самарқанд ҳунар аҳлининг ўша давр ҳунармандчилиги ва санъати эришган ютуқларининг ўзига хос бир кўриги бўлганлигини ҳам англатар эди.

Хулоса қилиб айтганда Амир Темур ҳукмронлиги даврида Бухоро, Самарқанд, Андижон, Тошкент, Қарши шаҳарлари Мовароуннаҳрнинг йирик савдо ва ҳунармандчилик марказига айланиб, кун сайин ривожланиб борди. Бугунги кунда биз буюк соҳибқирон бобомиз Амир Темур яратган беназир бой меросни ўрганишимиз, ҳозирги билим, ҳунар масканларида бу касбларни ўзлаштириб олишимиз ва ривожлантиришимиз зарур.

Рашид БОЙТУЛЛАЕВ.

СУРАТЛАРДА: этикдўзлар иш устида; Самарқанд чеварлари тўқиган «Жулхирс» патгилами.

Танловлар

ДАСТЛАБКИ САРАЛАШ БЕЛЛАШУВИ

Ҳар йили ўтказиладиган «Ҳамшира—96» шаҳар кўрик-танловининг туманлараро саралаш мусобақалари бошланди. Илк беллашувни Ҳамза тумани табобат ходимлари бошлаб беришди. Сивец номли авиасозлар маданият саройида ўтган кўрик-танловда туман тиббий муассасаларидан келган 10 та ҳамшира ўзаро беллашдилар. Мусобақа шартларига кўра ҳамшираларнинг тиббиётга оид назарий ва амалий билимлари, юртимиз тарихидан қай даражада хабардорликлари, пазандалик, адабиёт ва санъат соҳасидаги маҳоратлари синалди. Ҳакамлар ҳайъатининг қўйган баҳоларига кўра биринчи ўрин Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг тиббий-санитария қисми ҳамшираси Дилноза Зокировага насиб этди ва у шаҳар миқёсида ўтказиладиган «Ҳамшира-96» кўрик-танловига йўлланма олди. Ғолибга беллашув ҳомийлари ўз совғаларини тақдим этишди.

Лола МУСЛИМОВА.

Илм — олам калити

МАЪНАВИЙ ҚАДРИЯТЛАРИМИЗ САРЧАШМАСИ

Аллоҳга шукрлар бўлсинки, мустақиллигимиз туфайли она Туркистон заминида камол топган уламолар, мутафаккирлар, шоиру фузалоларнинг халқимизни билимли қилиш, онг-шуурини ўстириш, эзгулик ва яхшилик куртакларини камол топтириш борасида олиб борган заҳматли ишлари, илму маърифатлари, ўгитлари ҳаёт юзини кўриб ўз ўқувчиларини топмоқда. Буни инкор этиб бўлмаса керак. Чунки шу кунларда ҳар бир хонадон соҳибларининг қўлида эзгулик ва яхшилик, билим ва таълим-тарбия ҳамда шуларга ўхшаш омиллар ҳақида ёзилган китобларни кўрасиз ва ўзаро суҳбат давомида гапнинг индаллоси ўша китобда келтирилган боболаримизнинг ўгитлари билан якунланади.

Яқинда Суръат Абдукаримов томонидан араб имлосидан кирилл ёзувига ўгирилган «Манбаъ ул маориф» номли китоб қўлимга тушиб қолди. Аввалига китобни бирма-бир варақладим. Касбим педагог бўлганлиги туфайли мени илм ҳақидаги буюк ўтмишдошларимизнинг ўгитлари қизиқтирарди. Чунки бу борада менинг ҳам ўзига хос фикр-мулоҳазаларим бор эди-да. Буни қарангки, неча-неча вақтлардан бери ахтариб юрган илм ҳақидаги ўгитларни ўша китобдан топдим. Шуниси қувонарлики, китобда ёзилган 85 фаслнинг барчаси ҳам, фақатгина инсонларнинг ҳаётий фаолиятларини тўғри йўлга солувчи қонуниятлар ҳақидаги боболаримиздан қолган меросий ўгитлар эканлиги китобни ўқиган ҳар бир ўқувчининг кўзи олдида яққол намоён бўлади.

Ҳеч кимга сир эмас, вақтинча иқтисодий қийинчиликлар пайтида кишининг кўнглини кўтариш қанчалик бахт. Масалага шу томондан қарайдиган бўлсак, «Манбаъ ул маориф» китобидаги айрим фасллар бутун умрини илм-маърифатга бағишлаган одамларни сўз билан тасаввур қила олмас даражада кўнглини кўтаради ва ўтган умрига ачинмайдиган ҳолатга тушириб қўяди. Китобдаги фаслларни ўқир экансиз, сиз ўзингизга ўзингиз беихтиёр таскин берасиз. Фикримизнинг далили сифатида ушбу ўгитлардан сиз ҳам баҳраманд бўлинг деган маънода китобдаги бир-икки фасллардан намуна келтиришни жоиз деб топдик.

Китобнинг 17-фаслида шундай дейилади:

Пайғамбар алайҳиссалом айтибдурларки: агар ҳар ким устозининг олдига бориб ўлтурса, Худойи таоло ани учун раҳмат хазинасидан етмиш эшик очур ва устоздин таълим олиб, ул ердин турғон вақтида гўёки онадин янги туғулгондек гуноҳдин пок бўлиб турар ва ани ўқуғон илмининг ҳар бир ҳарфини баробарига Худойи таоло етмиш шаҳиднинг савобини ато қилур ва ҳар бир калимасига бир йиллик ибодат ният савобини ато қилур ва ҳар бир варақи учун анга жаннатдин бир кўшк бино қилур...

Илмли ва илмга интилувчилар ҳақида айтилган бу ўгитларга изоҳ беришга ҳожат бўлмаса керак, албатта.

Китобнинг 22-фаслида берилган ўгитнинг қисқача мазмуни шундай:

Тўрт нафар — бири олим, иккинчиси ҳалол топилган маблағлари ҳисобига ҳажга борган, учинчиси Худо йўлида шаҳид бўлган ва тўртинчиси Худонинг йўлида садақа берган сахий одамлар жаннат эшигига бориб жаннатга ким олдин кириши кераклиги ҳақида баҳслашадилар. Лекин улар қанчалик баҳслашмасинлар барибир бир тўхтамга кела олмайдилар. Шунда Худойи таоло Жаброил алайҳиссаломга амр қилиб, уларнинг қайси бирлари жаннатга биринчи бўлиб кирмоқликка муносиб бўлсалар ул кишига одиллик билан ҳукм чиқаргин деб айтади. Жаброил алайҳиссалом биринчи бўлиб шаҳиддан сўрайди: «Эй шаҳид, сен дунёда нима амал қилиб эрдингки, жаннатга аввал кирмоқни орзу қилурсан?» Шаҳид шундай жавоб қилади: «Ё Жаброил, мен дунёда Худойи таоло розилиги учун жон берғондирман». Жаброил алайҳиссалом айтурларки: «Эй шаҳид, сен шаҳидликнинг савобини бу мартабадалиғини қайдин билдинг?» Бу саволга шаҳид шундай жавоб қилади: «Олимлардин эшитдим». Шунда Жаброил алайҳиссалом шундай жавоб қилади: «Андоқ бўлса олимларнинг ҳурматини бажо тутғилки, алардин илгари жаннатга кирмоқ беодоблик бўлур». Худди шундай Жаброил алайҳиссалом ҳаж қилган ва сахий одамлардан ҳам сўрайди. Улар ҳам қилган ишларининг савобини олимлардан ўргандим деб жавоб беришади. Жаброил алайҳиссалом уларга ҳам жаннатга олдин олим кириши керак деб айтади ва ҳукм чиқаради. Шунда олим Жаброил алайҳиссаломга шундай дейди: «Худоё, аввал бизларнинг жасадимизни ятқонингда бизларнинг ҳеч илмимиз йўқ эрди ва бу илмларни сахийларнинг саховатларининг сабабидин таҳсил қилиб эрдимиз ва ўзинг каломингда: «Инналлоҳа ло йузиъу ажрал муҳсинина» (Албатта, Аллоҳ эҳсон қилувчиларнинг ажрини зое қилмайди), — деб эрдинг. Энди аларнинг ажрларини зойиъ қилмағил ва сахийлар жаннатга биздун илгари кирсунлар». Олимнинг бу гапидан кейин Худойи таолодин хабар келади: «Эй ризвонлар, жаннатнинг эшигини очинглар-ки, аввал сахийлар кирсунлар, андин сўнгра олимлар ва алардин сўнгра бошқалар кирсунлар».

Гарчи, жаннатга биринчи бўлиб олимнинг киришига Жаброил алайҳиссалом томонидан рухсат этилса ҳам лекин олимнинг камтаринлиги ва устозларига бўлган садоқати туфайли у жаннатга биринчи бўлиб сахийлар кирсинлар деди. Инсонларда, айниқса олимларда учраб турадиган бу фазилат илмдандир десак мутлақо хато қилмаган бўламиз.

Китобнинг 69-фаслида шундай дейилади:

Пайғамбар алайҳиссалом айтубдирларки: «Дунёни барқарор қилиб турғон тўрт пояси бордурки, бири уламоларнинг (олимларнинг) илми, иккинчиси фақирларнинг дуоси, учинчиси подшоҳларнинг адолати, тўртинчиси сахийларнинг саховатидир...»

Бу фаслга диққат билан назар ташласангиз, дунёнинг барқарор бўлиб туришида илмли одамларнинг илми беқиёс катта аҳамиятга эга эканига ўзингиз гувоҳ бўласиз. Бу гаплар шунчаки кўз югуртириб ўқиш учун келтирилган эмас. Улар юзлаб, минглаб, ҳатто ундан кўплаб тажрибалар ўтказган ва уларни ҳаётий фаолият йўлларида ўз бошларидан ўтказган боболаримиз ҳикматларидир. Уларга ишонмаслигимизнинг иложи йўқ. Шундай экан, кези келганда ҳозирги ёшларимизга қарата шундай дегим келади: «Эй, ёшлар, укаларим, сингилларим, бир кунлик ўткинчи ҳаёт деб ёки бошқа нарсаларни баҳона қилиб, илм олишни бир чеккага чиқариб қўйиш керак эмас-да! Ахир, ҳаёт бугун ё эртага ёки ундан кейин келадиган кунларнинг бирида тўхтаб қолмайди-ку! Биздан кейин келажак авлодларимиз пайдо бўлади, ундан кейин яна авлодлар пайдо бўлади... Шундай экан, биз илмни ташлаб қўйсак-да турли хил вақтинчалик юмушлар билан шуғулланиб юраверсак, келажак авлод олдида ким деган одам бўламиз?!»

Борди-ю айтилган бу фикр ва мулоҳазалар сизга эриш туюлса, унда «Манбаъ ул маориф» номли китобни олиб ўқинг! Шояд ўшанда илмга нисбатан ҳавасимиз уйғонса!

Тўхтасин КАРИМБЕРДИЕВ,
техника фанлари номзоди.

Қадим-қадимда Турон заминимизда қизлар мактаби бўларди. Қордек оппоқ сочлари ўзига ярашган, файзли отин бувилар уларга билим беришарди, уй-рўзғор юмушларини қандай қилишни ўргатишарди. Бир сўз билан айтганда, улар турмушда нимаики зарур бўладиган ҳамма билимларни шу ердан олишарди. Бинобарин қизларга нафақат бичиш-тикиш, пазандалик сирлари ўргатиларди, балки уларга болаларни қандай тарбиялаш ҳақида, тиббиёт илми сирлари тўғрисида, аёллар ўртасида қилинадиган расм-русумларнинг моҳияти ҳақида ҳам маълумотлар бериларди. Хоразмда эса Ойсулув исмли ҳаммага машҳур бўлган муаллим қизларга қурол-яроғларни қандай ишлатиш қоидаларини ҳам ўргатарди. Бундай қизлар мактаби энг савобли ва олийжаноб юмушни, яъни соғлом оилаларни қандай сақлаш, ўз фарзандлари ва яқин кишиларни жисмоний ва руҳий соғлом қилишни ўргатарди...

Соғлом авлод учун

ГЎЗАЛ ВА МАФТУНКОР ЧЕҲРАЛАР

аёллар коллежида ўқишиб, яхши мутахассис бўлишади

Беруний номидаги Тошкент Давлат техника университети қошида фаолият кўрсатаётган аёллар коллежига қадам ранжида қилган киши юқорида биз таърифлаган эски анъаналарни беихтиёр кўз олдига келтиради. Бу коллеж 1993 йилда ташкил этилган эди. Ҳозирга қадар у республикамизда биринчи ва ягона коллеж сифатида фаолият кўрсатмоқда. Шуниси қизиқки, ана шундай ўқув муассасаси Тошкентдан кейин Москвада ҳам очилди.

Маълумки, ҳар бир соҳада биринчи қалдирғоч бўлишнинг ўзига хос қийин томонлари ҳам, фахрли жиҳатлари ҳам бор. Лекин коллежнинг директор-декани Б. Р. Рашидова ўз атрофига ажойиб ўқитувчилар жамоасини йиға олди. Жамоанинг ҳар бир аъзоси ўз ишига ихлос қўйган ажойиб касб соҳиблари эди. Шу боисдан бўлса керак уларнинг ҳар бири ўз ишларига фидойилик билан киришдилар. Дарҳақиқат, улар бажараётган ишлар чиндан ҳам оҳанраболи эди. Чунки улар биринчи бўлиб ихтисослиги учун керак бўладиган билимни олишдан ташқари кундалик ҳаёт учун ҳам зарур бўладиган билим берадиган қизларнинг ўқув муассасасини ташкил этишга бел боғлаган эдилар-да! Коллеж ўз фаолиятини бошлаган дастлабки кунданоқ ижтимоий ва фундаментал фанлардан ташқари «Соғлом авлод учун» деб аталувчи кафедра ҳам фаолият кўрсата бошлади.

Дарҳақиқат, республикамиз мустақилликка эришгандан кейин келажак авлод камолоти тўғрисида ғамхўрлик кўрсатила бошланди. «Соғлом авлод учун» ҳаракати кенг ёйилди. Ана шундай шиор остида турли-туман ибратли тадбирлар ўтказилмоқдаки, бу тадбирларнинг маҳсулини ҳаммамиз кўриб турибмиз. Бинобарин, соғлом авлодни руҳан ва жисмонан тарбиялаш дастури бутун мамлакатимиз бўйлаб давлат миқёсида, кенг кўламда ҳал этилмоқда. Бу вазифа шу даражада масъулиятлики, унинг моҳиятини теран англаб етиш керак. Шу жиҳатдан олганда соғлом болаларни тарбиялаш учун етарли билим ва тажриба орттириш лозим. Аёллар коллежида фаолият кўрсатаётган «Соғлом авлод учун» кафедраси ана шундай хайрли ва жуда ҳам муҳим бўлган вазифани шараф билан бажармоқда.

— Ҳеч бир муболағасиз айтиш керакки, — дейди Барно Рашидова, — бизнинг коллежимиз соғлом турмуш тарзи тарғиботчиларини тайёрлайди. Қизлар бу ерда уй хўжалигини қандай юритиш бўйича кенг кўламдаги билимларни оладилар, бошланғич тиббий тайёргарликни ўтайдилар. Бу йил коллежимизни дастлабки битирувчилар битириб чиқишади. Битирувчиларнинг ҳар бири кичик тиббиёт ҳамшираси дипломини оладилар. Бу уларнинг асосий ихтисослигига қўшимча олган билимлари шаҳодатномасидир. Бундан ташқари қизлар ижтимоий соҳадаги билимларни ҳам, яъни улар ахлоқ-одоб, эстетика, маданият борасидаги билимларни ҳам эгаллайдилар. Ана шу билимлар уларга оилада юксак маънавиятли муҳитни яратиш ва сақлашда асқотади, болаларни ҳаётга тўғри тарбиялашга ёрдам беради. Ўқув дастуримизда ҳуқуқшунослик ҳам ўқитилади, бинобарин, аёл ўз ҳақ-ҳуқуқларини ҳам яхши билмоғи керак.

Ҳозир коллежда 200 дан зиёд қизлар таҳсил олишмоқда. Коллеж уларга танлаган уч ихтисослик — дастурчи, иқтисодчи, тиббий-ижтимоий ходим ихтисослигидан бирини эгаллаш имкониятини беради. Коллежда ўқиш уч йилга мўлжалланган. Ҳали юқорида таъкидлаб ўтилганидек, бу йил уни дастлабки қалдирғочлар битириб чиқишади. Бинобарин, дастлабки битирувчилар хотирасида коллеждаги таҳсил олинган уч йил энг яхши ва нурли таассуротлар қолдиради. Дарҳақиқат бу ерда ўқув жараёнлари жуда рисоладагидек ташкил этилганлигини алоҳида таъкидлаш керак. Биз коллежнинг машғулотлар ўтказиладиган қулай ва шинам хоналарини айландик. Ажойиб компьютер зали, лингафон кабинети кишини ўзига мафтун этади. Бу ерда инглиз тилидан машғулотлар олиб борилади. Ўқувчиларнинг дид билан безаган «Уй-рўзғор хўжалиги юмушларини юритиш» хонаси ҳам кишида катта таассурот уйғотади. Ана шундай хоналарни кўрганда ҳар қандай кишида яна бир марта ўқиш иштиёқи туғилади.

— Марҳамат, коллежимизга келинг, — деб табассум қилади «Уй-рўзғор юмушларини юритиш» фанининг ўқитувчиси Фарида Зарипова. — Яхши уй соҳибаси бўлиш ҳам бутун бир фандирки, уни уч йил мобайнида ўқигач аъло даражада ўрганиб олиш мумкин.

— Фарида Оқиловнанинг гаплари жуда ҳам тўғри, — деб суҳбатга қўшилади 3-курс ўқувчиси Гулноза Комилова. — Мен иқтисодчилик касбини эгаллаш учун ўқимоқдаман. Лекин биласизми, ўтган уч йил мобайнида кундалик ҳаёт учун керак бўладиган жуда кўп билимларни эгалладим. Менинг ўйлашимча, бошқа ўқув юртида шунчалик кўп билимни эгаллаш мумкин эмас. Буларнинг ҳаммаси «Соғлом авлод учун» кафедраси ва ўқитувчиларининг олижаноб меҳнатлари ва ҳаракатларидандир.

Шу ўринда коллеж билан ҳукуматга қарашли бўлмаган халқаро «Соғлом авлод учун» хайрия жамғармаси ҳамкорлик қилаётганлигини ҳам айтиб ўтиш керак. Ушбу жамғарма мутахассисларининг ишлаб чиққан услуб ва тавсиялари соғлом авлодни камол топтириш учун бериладиган билимлар учун асос қилиб олинди. Беруний номидаги Тошкент Давлат техника университетининг коллежга кўрсатаётган ҳар томонлама кўмаги ғоят салмоқли бўлмоқда. Биргаликдаги куч-ғайрат ва саъй-ҳаракатлар шарофати билан «Соғлом авлод учун» дастурининг бажарилишига муносиб улуш қўшилмоқда. Бинобарин, республикадаги биринчи аёллар коллежининг тўплаган бой тажрибаси бошқалар учун ҳам ибратга моликдир. Чунки соғлом авлодни тарбиялашда аёлнинг, онанинг тутган ўрни ниҳоятда беқиёс.

Аёллар коллежи ҳақидаги гапимизни мухтасар этар эканмиз, яқинда ушбу билим масканида яна бир ибратли тадбир ўтганлигини ҳам таъкидлаб ўтмоқчимиз. Бу ерда бўлиб ўтган ўзига хос анжуманда университет ва коллеж раҳбарлари ҳамда мураббийлари, тиббиёт ходимлари, соғлом авлод ҳаракати йўлида фидойилик кўрсатаётган кўпгина кишилар қатнашдилар. Анжуманда сўзга чиққанларнинг ҳаммаси коллежда соғлом авлод камолоти йўлида олиб борилаётган ибратли ишлар, коллеж ўқувчи-қизларига таълим бериш соҳасида қўлга киритилган ажойиб ютуқлар тўғрисида, келажак вазифалар ҳақида тўлқинланиб гапирдилар. Дарҳақиқат ушбу коллеж ҳақида ҳар қанча гапирса арзийди. Чунки бу ерда олиб борилаётган ишлар ниҳоят даражада хайрли ва савоблидир. Чунки улар мамлакатимизда соғлом авлодни камол топтиришга қаратилгандир.

Саид СОЛИЕВ.

СУРАТЛАРДА: Беруний номидаги Тошкент Давлат техника университети қошидаги аёллар коллежида ўтказилган анжумандан ва билим маскани фаолиятидан лавҳалар.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Элатлар, одатлар...

«ЕТТИ»НИНГ СЕҲРИ НИМАДА?

Инсон зоти эсини танибдики, рақамлар ва ҳисоб-китоблар билан овора. Кундалик тирикчиликда бир неча бор муомалада бўладиган рақамлар орасида «муқаддас» бўлиб кетган ҳамда кўпроқ ўлчов бирлиги сифатида ишлатилиб келинаётганлари ҳам талайгина. Бир, уч, беш, етти, тўққиз, қирқ ва ҳоказо сонлар шулар жумласидандир. Биз бу сафар «етти» рақами ҳақида фикр юритмоқчимиз.

Етти рақами қадимдан турли халқ ва элатлар томонидан муқаддас ҳисоблаб келинган. Шунинг учун бўлса керак бизга таниш бўлган «Етти мўъжиза», «Етти хазина», «Етти қароқчи» (юлдузлар туркуми), «Етти камалак», «Етти қават осмон», хуллас, санайверсак етти рақами билан боғлиқ сўзларнинг адоғи йўқдек. Шу пайтгача етти рақами ҳақида изланишлар бўлгани шак-шубҳасиз. Буларнинг орасида «етти», «уч» ва «тўрт» рақамлар йиғиндиси (7=3+4), яъни мавжуд рақамлар мутлақи ва ҳатто «илоҳий тақдир» деган фикрлар ҳам мавжуд.

Тарихий манбаларга эътибор берсак, «мўъжизакор» рақамлар ўтмишда Оссурия ва Вавилон коҳинлари, еттини қуёш, ой ва беш самовий сайёралар билан боғлаб илоҳийлаштирганликлари ҳақида маълумот беради. Кейинчалик ҳам бу каби тушунчалар диний-дунёвий қарашлар билан уйғунлашиб, оламнинг «етти кунда яратилиши» ақидаси билан сингишиб кетган бўлса керак.

Рақамлар тарихи ва тақдири билан шуғулланувчи мутахассислар фикрича «етти»нинг сеҳрли қудрати бундан 5 минг йил бурун ҳам маълум бўлган экан. Ҳозирги кунда ҳам яшаш ҳудуди, турмуш тарзи ва ҳатто тили турлича бўлган ва тарихан бирбири билан ҳеч қандай борди-келди қилмаган халқ ва элатлар еттининг жодуси оғушида. Масалан, шимолдаги камсонли элатлар — кетлар, чукчалар, шорлар, ненецлар ҳам ўз ҳисоб-китобларида «етти осмон», «етти ер», «етти бургут» каби тушунчалар билан ер юзи ва самовий масофаларни ҳисоблашар ва ҳатто «етти она»дан тарқалишганлари, «етти (хил) ўт» эса ҳамма дарднинг шифоси деган дунёқараш билан яшаб келмоқдалар.

Қадимшунос ва элшунос олимлар фикрича Оврупа, Осиё ҳудуди, айниқса Кавказдан тортиб то Бойкўлгача бўлган ҳудудда қадимий тош асрдан буён яшаб келган аждодлар ҳам етти рақамига бефарқ бўлмаган эканлар. Уларнинг овчилик ва иш қуролларида, масалан, камон ўқини етти нуқта белги билан ифодаланганлиги, ҳатто ўша замон ҳайкалтарошлари ясаган мўъжаз ҳайкалчаларда ҳам еттита ўйиқ ва хочни эслатувчи белгилар борлиги аниқланган. Бу билан узоқ ўтмишдаги аждодлар ҳам самовий жисмлар — етти сайёра, етти оғайни, ойнинг етти куни (чораги) каби самовий ҳисоб-китоблар билан иш кўрган бўлсалар керак.

Етти рақами билан боғлиқ удумлар Марказий Осиёда яшовчи халқлар, хусусан қозоқлар ва қирғизларда ҳам бўлган. Масалан, қирғизларда қурғоқчилик йиллари ҳар ўтовдан еттитадан нон йиғишиб сув бошига борганларида, жонлиқ сўйишиб, қонини сувга оқизганлар. Шунингдек касалмандлар ва фарзандталаб аёллар еттита нонни ўзларининг қадамжолари бўлмиш тош ўйилган ерга олиб бориб мол сўйишиб, худойи ўтказганлар. Мабодо чорвада ўлат тарқалган бўлса қўғирчоқ ясашганларда, унга етти хил матодан кийим тикишиб, кийимига ҳам етти дона тугма қадаганлар, кейин қўғирчоқни ясантиришиб, сувга ботиришган, сўнгра унинг сувини молга сепганлар.

Ривоят қилишларича, қадимда Ахсикат (Эскикент) деб аталган қўрғонда 40 кеча-кундуз қор ёғиб, аҳолини қор босиб қолибди. Бир ҳовлидаги кампир (арабча «Ажуз») қиз невараси билан ҳар куни қорни кураб турганлиги сабабли омон қолган экан. Орадан йиллар ўтиб қиз невара ҳам бўй етиб, бир овчи йигит билан турмуш қуришган экан. Улардан кейинчалик туғилган 7 қиз ҳам уйли-жойли, ували-жували бўлишиб кетишибди-да, бир қанча невара-чеваралларнинг момолари бўлишибди. Хуллас, ўша опа-сингил — етти момолар яшаб ўтган қишлоқ ҳудудидаги тепалар ҳозирда ҳам улар номи билан «Етти момо» ерлари деб аталади. Бу момолар ҳам кейинчалик турли ҳунар эгалари бўлса керак, айримлари табиблик, баъзилари доялик, хуллас, ҳаммаси ҳам аёлларга хос ҳунарларни эгаллашган. Лекин уларнинг ичида ҳам инсонларга ёмонлик қилувчилари бўлган экан. Момолар вафот этишгач, авлодлар улар руҳларига сиғинишадиган Етти момонинг биттаси зиёнкаш руҳга айланган, лекин бора-бора қолган момолар ҳам ўша руҳини таъсирида бўлса керак (фақат табиблик ва доялик қилганларидан ташқари) аксарият кексалар «Етти момо» руҳларидан эҳтиёт бўлишни уқтирадилар, улар одамларни қўлида етаклаб зиён етказармиш. Шу сабабли ҳам қишлоқ аҳолиси шевасида «Етти етаклади» деган ибора мавжуд бўлиб, бунда ўша момолар руҳларига урғу берилади.

Кейинчалик аҳоли лафзида «етти момо» ибораси ўрнида «етти»нинг ўзи сақланиб қолган. Уларнинг тушунчасига кўра соя-салқин жойларда, айниқса ёз чилласида ёнғоқ дарахти тагида ухлаш, дам олиш ман қилинган. Ухлаганнинг ҳам ҳолига вой, уни «етти етаклаб» кетади. «Етти етаклаган» одам ҳам кўзи уйқуда ҳолда одамлар кўзидан ташқари жойларга юриб кетишади. Мабодо «етти» етаклаган одамни бирон киши ажратиб олмас экан, у ҳолда қишлоқ атрофидаги чуқур жарликларга тушиб кетади, ажратиб олинганда ҳам бундай одам ё қўл-оёғи шол, ёки юзи (жағи) қийшайган бўлиб қолади. Бу дардга чалинган одам табиблар томонидан «боқим» қилинади, жонлиқ сўйиб худойи ўтказилади, «етти момо» арвоҳларига етти дона чўзма пиширилади.

Етти рақами билан боғлиқ расм-русумлардан ташқари жой уруғ-элатлар ва номлари ҳам маълум. Масалан, Еттисув (Қозоғистоннинг шимоли-шарқий ҳудудидаги «Етти дарё — Или, Қоратол, Биён, Оқсув, Сарқан, Босқон ва Лепса дарёлари номи), Еттисой (Сирдарёнинг чап қирғоғига жойлашган қишлоқ), Еттиўғуз (Иссиққўл бўйидаги дарё), Еттиўтов (Семипалатинск шаҳри, қозоқча Жетиўтов), Еттикечув (Зомин яқинидаги қишлоқ), Еттиқашқа (Фарғона водийси, Ҳаққулобод яқинидаги қишлоқ) номлари, этник номлар, жумладан еттиуруғ (ойтамғали, қўштамғали, сирғали, қамчили, жувонли, саманотли, чўмичли) ҳамда еттиқашқа кабилар шулар жумласидандир. Булардан ташқари ҳайвонот ва ўсимлик оламида «етти билан боғлиқ номлар (еттисув бақатиши, еттисув гольяни, етти жабрали акула, ҳамда еттибўғим номи билан аталувчи ўсимлик) ҳам мавжуд.

Ҳозирги кунда ҳам етти билан боғлиқ бир қанча ибораларни учратиш мумкин. Масалан, етти иқлим, етти оғайни, етти қават осмон, етти қават ер, етти авлод, етти аждод, етти маҳалла, етти танга, етти юмалаган сув, етти саҳоба, етти гўзал, етти қарич (ўлчов), етти қават парда (эртакда), етти хазина, етти кеча-кундуз (эртакда), етти ёшдан етмиш ёшгача (сафарбарлик), оёғи олти қўли етти (чаққон), еттисига етмаган (қарғиш) ва ҳоказо.

Каримжон ТОЙЖОНОВ,
биология фанлари доктори.

Суратли ахборот

БИЛИМ ЮРТИДА ҚИЗИҚАРЛИ МУСОБАҚА

Маълумки, бу йил жаҳон спорт оламида ранг-баранг мусобақаларга бой, сермазмун йилдир. Бинобарин, бу йил халқаро олимпиадалар ўтказила бошланганлигига юз йил тўлса, ҳозир бутун жаҳондаги спорт ишқибозлари спорт мусобақаларининг гултожи ҳисобланмиш Атланта олимпиадасининг бошланишини сабрсизлик билан кутмоқдалар. Мазкур Олимпиаданинг бошланишига қанчалик муддат оз қоларкан, унда иштирок этишга йўлланма олаётган ўзбекистонлик спортчиларнинг сони ҳам шунчалик кўпайиб бормоқда.

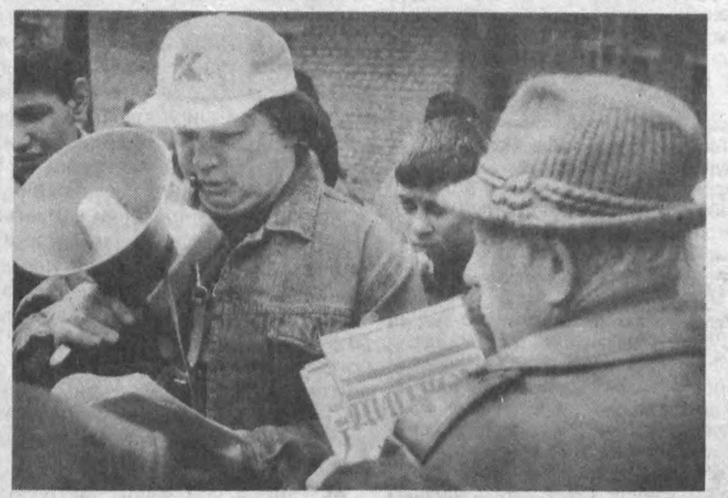

Халқаро олимпиадаларнинг 100 йиллигига бағишланган тадбир ҳам олимпия захиралари республика билим юртида ўзига хос нишонланди. Ушбу санага бағишлаб ўтказилган спорт байрамида билим юртидаги гимнастика, қиличбозлик, кураш, велоспорт, сузиш, енгил атлетика, футбол, оғир атлетика, трамплиндан сакраш каби барча II та бўлим ўқувчилари фаол иштирок этишди. Шу куни республикамизнинг таниқли спортчилари, билим юртининг тажрибали муаллимлари қадимги олимпиадалар тарихи, замонавий олимпиадаларнинг ташкил этилиши ва ўтказилиши, жаҳоннинг таниқли спортчилари ҳамда Ёзги олимпиадаларда Ўзбекистоннинг илк бор қатнашуви тўғрисида қизиқарли маърузалар қилишди.

Сўнг болалар 2000 метрга кросс мусобақаларида иштирок этишди, гимнастика, сузиш, кураш ва спортнинг бошқа турлари бўйича мусобақалар бўлиб ўтди, қизиқарли эстафеталар ташкил этилди.

Хуллас, унутилмас спорт байрами кун бўйи давом этди. Тадбир сўнгида маданият уйи хонанда ва созандалари қизиқарли концерт дастурини намойиш этишди. Байрам мусобақаларининг барча ғолибларига эса пул мукофотлари ва қимматбаҳо совғалар топширилди.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

СУРАТЛАРДА: спорт байрамининг қизиқарли беллашувларидан лавҳалар.

Карен Агамян олган суратлар.

Юртимиз спортчилари

РИВОЖЛАНИШ БОСҚИЧИДА

Жамоа ўйинларида спортчиларнинг руҳий мувозанати — муҳим кўрсаткичлардан бири ҳисобланади. Негаки, гарчи маълум маромдаги ўйин усуллари шаклланган бўлса-да жамоа ҳис-туйғули шахслардан таркиб топади. Бинобарин, унга соат ёки айтайлик, компьютерга сингари муносабатда бўлиш жоиз эмас. Бунинг устига руҳий тушкунлик шундай бир «юқумли касаллик»ки, у бир спортчида зоҳир бўлса, тезда бутун жамоага ҳам «юқиши» ҳеч гап эмас. Бу эса ўз навбатида жамоанинг умумий ҳолатига сезиларли путур етказади. Кайфият ҳамда руҳий мувозанати юқори жамоадан сифатли ўйин ва муваффақиятлар кутиш ўринлидир. Юқорида айтганимиздек, бу ҳолат жамоанинг ҳар бир аъзосига боғлиқ. Республиканинг энг пешқадам гандболчиларидан бири Азиза Абзалова билан суҳбатлашганимизда ана шундай фикрлар хаёлдан ўтди.

— Азиза, спортда нега айнан қўл тўпини танладингиз?

— 189-мактабда ўқиб юрган кезларимда жисмоний тарбия ўқитувчимиз Марк Сиротенко қўл тўпи тўгарагини бошқарарди. У киши 1980 йили 10-11 ёшли қизалоқлардан алоҳида жамоа тузган ва уларнинг ичида мен ҳам бор эдим. Шундан бери бу ўйинга кўнгил қўйганман. Албатта, бунинг «айбдорлари» бўлган устозларим Сиротенко ва кейинчалик 5-БЎСМда мураббийлик қилган Владимир Понятовскийлардан жуда мамнунман. Спорт мактабини тугатгач, мени ўша пайтлар собиқ Иттифоқ чемпионатининг 1-лигасида ўйновчи «Текстильшчик» жамоасига таклиф этишди. Аммо кўп ўтмай қўл тўпи — «оммавийлик»да энг охирги ўринларга тушиб қолди. Ҳеч қандай мусобақа йўқ, жамоалар ҳам тарқалиб кетди. Фақатгина 3-4 киши тўпланиб, ҳар доимги одат бўйича машқларга борардик. Кейинроқ, тақдир тақозоси билан 1993-94 йиллардан Россиянинг кумуш совриндори бўлган Волгоград жамоаси сафида ўйнадим. Аммо барибир ўз юртимга қайтиш истаги ҳамма нарсадан устун келди. Ниҳоят, Е. Бородкин «Д-клуб — СКИФ»ни тузгач, шу жамоада ўйнай бошладим. Айни пайтда «Сергели» командаси сафидаман.

— Мухлисларнинг қўл тўпига бўлган муносабатини қандай баҳолайсиз?

— Қўл тўпига бўлган эътиборни футболдагидек деб бўлмайди. Менимча тарғибот, рекламада ҳам гап кўп. Марказий Осиё клублар чемпионатининг Олмалиқда ўтказилган ўйинлари пайтида шаҳарнинг кўп жойларида эълонлар ёпиштирилганлигини кўргандик. Натижада ўйингоҳ мухлислар билан тўла бўлди. Қўл тўпи ҳам худди футболдек жуда қизиқарли ўйин. Унда ҳам комбинациялар, яхши дарвозабон ва ўйинчилар, чиройли гол ва жарима тўпларини кўриш мумкин. Бундан ташқари қўл тўпи жуда кўп гол киритилиши ва шиддаткорлиги билан ҳам ўзига хосдир. Ҳозир шаҳримизда куч ва имкониятлари жиҳатидан деярли тенг бўлган тўртта команда мавжуд. Табиийки, улар ўртасидаги «кураш» жуда шиддатли ўтади. Шунинг учун ҳам чемпионатнинг натижасини ҳозирдан айтиш жуда мушкул. Менимча, бундай муросасиз вазият спорт мухлисларига ҳам ёқса керак. Фурсатдан фойдаланиб, яқин кунларда ТошДУ спорт залида республика чемпионатининг иккинчи тур ўйинлари ўтказилишини спорт мухлисларига билдирмоқчиман. Бу ерга ташриф буюрган ҳар бир киши қўл тўпининг нақадар жозибали ўйин эканлигининг гувоҳи бўлади. Республиканинг энг яхши гандболчилари бу ўйинларда ўз маҳоратларини намойиш этишади.

Ҳалима ОТАМИРЗАЕВА.

Анъанага айланиб қолган «Яшил чироқ — 96» кўрик танловининг навбатдаги босқичи Собир Раҳимов туманида бўлиб ўтди. Унда тумандаги 34 та мактаб жамоалари 165-мактаб ҳовлисидаги хавфсизлик қоидаларига амал қилишни билдирувчи белгилар туширилган майдончада беллашдилар. Ҳайъат аъзолари ва шаҳар ДАН тарғибот бўлими нозири Олимжон Умаралиев ва туман ДАН тарғибот нозири Зоир Сайдалиевлар жамоалар билими ва маҳоратини синчковлик билан ўрганиб чиқди. Кўрик якунига кўра биринчи ўрин 249-мактаб, иккинчи ўрин 242-мактаб, учинчи ўрин 165-мактаб ва тўртинчи ўрин 28-мактаб жамоаларига берилди.

СУРАТДА: кўрик-танлов бошланиши олдидан.

Холмат Мирзакаримов олган сурат.

Ножўя иш — келтирар ташвиш

МАШИНА ЭГАСИГА ҚАЙТАРИЛДИ

Бу гапни эшитиб шаҳримиздаги 15-клиник касалхонада ётганлар ва шифокорлар ишонишни ҳам, ишонмасликларини ҳам билишмади. Ахир кўпдан бери бундай воқеанинг гувоҳи бўлишмаганди-да. Гап шундаки куппа-кундузи касалхона ҳудудидан ҳали мойи артилмаган «ВАЗ-2106» русумли енгил машинанинг олиб қочилганлиги ҳақидаги хабар бирпасда тарқалди. Воқеадан хабар топган ички ишлар ходимлари ҳам автоуловни олиб қочган шахсни ушлаш чораларини кўришди. Олиб борилган тезкор тадбирлар ўз самарасини берди. Муқаддам судланган Сергей Н. ва унга автомобилни олиб қочишда ёрдам берган Станислав Л., Павел К., Евгений Т. лар ашёвий далил билан қўлга олинди. Энди улар қилмишларига яраша жазоларини олишади.

ЗЎРАВОН ЖАЗОСИНИ ОЛАДИ

Мирзо Улуғбек тумани ички ишлар бошқармаси ходимларининг саъй-ҳаракатлари натижасида муштумзўр зўравон Алексей Ч. қўлга олинди. Бу фуқаро март ойининг охирги кунларидан бирида кучи билагига «сиғмасдан», ўйингоҳ атрофида спорт билан шуғулланаётган шу тумандаги 74-дўкон сотувчиси И. Рустамга жисмоний куч ишлатиб унинг жағини синдиради. Жабрланувчи 1-ТошМИ тиббий касалхонасига ётқизилди. Зўравон энди қилмишига яраша жазосини олади.

ЭР-ХОТИННИНГ УРУШИ...

«Эр-хотиннинг уруши, дока рўмолнинг қуриши» деган гап бу гал бу оиладаги ўзаро жанжаллашувга тўғри келмай қолди. Алишер Навоий номидаги академик катта театрида ишловчи М. Марина эри билан уришиб қолди. Маст эр ўз аёлига шафқат қилиб ўтирмади. Уни уриб сал бўлмаса ногирон қилиб қўйишига оз қолди. Кучли мушт зарбидан бурун, юз ва елкалари қаттиқ жароҳат еган аёлга 15-шаҳар касалхонаси жарроҳлари тиббий ёрдам кўрсатишди. Эр эса қилмиши учун жавоб бермоқда.

ЁТИБ ЧЕКИШНИНГ ОҚИБАТИ

63 ёшли нафақахўр Иван Коробко анча кўпни кўрган одам бўлишига қарамасдан ақлини йиғиб олмаганга ўхшайди. Бобой ҳали ҳам инсон ҳаётига зарар етказувчи чекиш ва ичишни канда қилмаган. Иложи бўлса ҳар куни арақ ёки винодан бўккунча ичади. Бироқ зарарли одатлари унга ахир панд берди. Иван Иванович уйига кайф ҳолда келиб кийимларини ечмасдан тўғри ўзини каравотга ташлади. Чўнтагининг бир бурчагига ёпишиб қолган «Прима»дан биттасини олиб тутатди. Кайфи келганда тўшакда ётиб ҳам чекаверар экан-да. Барибир арақ қурғурнинг кайфи зўр келди. Аччиқ тамакидан бир-икки тортиб-тортмай кўзи уйқуга кетди. Пиёзнинг уруғичалик тушган сигарет чўғидан катта бир ёнғин содир бўлди. Ҳалиям бу бахтсиз ҳодисани вақтида сезиб қолган қўшнилар тўшакда ётиб чекиб кайфидан роҳат қилмоқчи бўлган Иван Коробкони ўлимдан олиб қолишди. Ёнғин туфайли уйнинг анчагина қисмига шикаст етди.

ЮНУСОБОДЛИК «АВТОПОЙГАЧИЛАР»

Мўйлаблари эндигина сабза урган Сергей Х. ва Эрик С.лар автомобиль «шайдолари» бўлиб чиқишди. Икковлон бир куни гапни бир жойга қўйишиб автопойга ўтказишни режалаштириб қўйишди. Улар ўз мақсадлари йўлида Юнусобод туманидаги 13-мавзе олдида эгаси кўчада қолдириб кетган «ВАЗ-2106» русумли енгил машинадан фойдаланишни ният қилишди. Машина эшигини Эрик бир амаллаб очди. Ўзи рулга ўтириб режага мувофиқ ишни давом эттирадиган бўлди.

Энди гапни машина эгасидан эшитинг. Атиги ўн дақиқа олдин унинг оқ тулпори дўкон олдида савлат тўкиб турганди. Қандайдир ғаразли кимсаларнинг уни олиб қочганлигини сезиб дарров ички ишлар ходимларига хабар қилди. Ўтказилган тезкор тадбирлар натижасида автоулов ўғрилари ушланди. Энди бу кимсалар қилмишига яраша жазосини олишади.

АЙБЛАРИГА ИҚРОР БЎЛИШДИ

Яккасарой тумани ички ишлар бўлими ходимлари ҳаётида бундай воқеанинг биринчи бор учраши эмас. Бобур кўчасида жойлашган гўшт қаноҳасидан тунда номаълум кишилар 40 килограмм гўштни кўтариб кетганидан кейин эрталаб қассоб Ч. Ҳақбердиев шошиб-пишиб ички ишлар бўлимига етиб келиб бор гапни етказди. Тартиб посбонлари ўз вақтида кўрган чора-тадбирлар натижасида, ўғирликда гумон қилиниб, ушланган Шуҳрат Н., Шоди Н. ва Михаил Г.лар айбларига тўла иқрор бўлишди.

Мирза АБДУЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармасининг матбуот хизмати ходими.

Бош муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

«Ўзбек давлат цирки»
республика бирлашмаси

ТОШКЕНБОЙ ЭГАМБЕРДИЕВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

Ўзбеклардан биринчи ҳайвон ўргатувчи - ФУРҚАТ ЮНУСОВнинг

«ЙЎЛБАРСЛАР» аттракциони

ДАСТУРДА: ўргатилган туялар, айиқлар, кучукчалар, бўғма илонлар ва бошқа жониворларнинг чиқишлари.

2 БЎЛИМДАН ИБОРАТ

КАТТА ВА РАНГ -БАРАНГ ТОМОШАЛАР

ТОМОШАЛАР: 10 май куни соат 18.00да,
9, 11, 12 май соат 12.00 да ва 15.00 да бошланади.
МАЪЛУМОТ ОЛИШ УЧУН ТЕЛЕФОНЛАР:
44-29-04, 44-35-91.
Касса соат 10 дан 18.00 гача ишлайди.
Чипталар пул ўтказиш йўли билан ва нақд пулга сотилади.

Тошкент давлат тиббиёт институти
шифохоналарининг

ТИББИЁТ БИЛИМ ЮРТИ

1995-1996 ўқув йили учун
9 ва 11-синфни битирувчи ўқувчиларнинг
2 ОЙЛИК ТАЙЁРЛОВ КУРСЛАРИ
ОЧИЛДИ.

ТАЙЁРЛОВ ГУРУҲИДА ЎЗБЕК ТИЛИ ВА АДАБИЁТ, БИОЛОГИЯ ФАНЛАРИДАН МАШҒУЛОТЛАР БЎЛАДИ.

КУРСГА ТОШКЕНТ ШАҲРИ УМУМТАЪЛИМ МАКТАБЛАРИНИНГ БИТИРУВЧИ ЎҚУВЧИЛАРИ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Манзилгоҳимиз: Тошкент шаҳри, Тиббиёт шаҳарчаси, 6-ётоқхона биноси (28 «э», 10 «э», 34 «э», 116-автобуслар; 12-трамвай; 2-маршрутли таксининг «34-поликлиника» ёки «29-мактаб» бекати).

ТОШКЕНТ ХАЛҚАРО ЭЛЕКТР АЛОҚА МАРКАЗИ
шуни маълум қиладики

НАВОИЙ КЎЧАСИ, 28-УЙ МАРКАЗИЙ ТЕЛЕГРАФ БИНОСИДА ЖОЙЛАШГАН УМУМИЙ ТАСАРРУФДАГИ СЎЗЛАШУВ ПУНКТИНИНГ ИШЛАШ ВАҚТИ
СОАТ 8.00 ДАН СОАТ 22.00 ГАЧА
УЗАЙТИРИЛДИ.

Шу ердан сиз телефон орқали дунёнинг исталган нуқтаси билан сўзлашиш ва факсимиль хабарларни узатиш ёки қабул қилиш имкониятига эга бўласиз.

ТХЭМ маъмурияти.

«ШАРҚ» НАШРИЁТ-МАТБАА КОНЦЕРНИ

қуйидаги технологик ускуналар:

«П-24» офсет машинаси (1976 йилда ишлаб чиқарилган);

«Офсет-90-2» офсет машинаси (1980 йилда ишлаб чиқарилган);

«ДО-53» босма-кесиш автомати (1980 йилда ишлаб чиқарилган);

«АКП-2» автомати (1978 йилда ишлаб чиқарилган)ни

СОТАДИ

Нархи—келишув бўйича.

Мурожаат учун манзил: 700083, Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Телефонлар:
33-20-16,
33-18-58.

Тошкент давлат тиббиёт институти
шифохоналарининг
тиббиёт билим юрти

1996 йилнинг июнь ойида

умумий таълим фанлари бўйича ўқитувчи лавозимларига ТАНЛОВ ЎТКАЗАДИ.

Билим юрти маъмурияти математика, физика, химия, чет тили (инглиз), рус тили ва жисмоний тарбия, ижтимоий фанлар асослари, умумий тарих ва Ўзбекистон тарихи фанлари бўйича малакали мутахассисларни ТАНЛОВГА

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.

МАНЗИЛГОҲ: Тошкент шаҳри, Тиббиёт шаҳарчаси, 6-ётоқхона биноси (28 э, 10 э, 34 э, 116-автобуслар; 12-трамвай, 2-маршрутли таксининг «34-поликлиника» ёки «29-мактаб» бекати).

Акмал Икромов туманидаги
«ЎЗБЕКИСТОН» кооперативи

ТУГАТИЛАДИ.

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой давомида 45-91-32 рақамли телефон бўйича қабул қилинади.

* * * *

ЎЗБЕКИСТОН МАТБУОТ ҚЎМИТАСИ АВТОКОРХОНАСИ

Давлат мулк қўмитасининг 1996 йил 28 февраль 92-сонли фармойишига асосан
очиқ турдаги
«МАТБУОТНАҚЛИЁТ» ҲИССАДОРЛИК ЖАМИЯТИГА

АЙЛАНТИРИЛДИ

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ
TOSHKENT OQSHOMI

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 33-29-70; эълонлар: 33-99-15, 36-57-27.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-0247. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ Босишга топширилди: 11.30. 6.193 нусхада босилди 1 2 3 4 5 6.